

PRITARTA
Vilniaus rajono savivaldybės mero
2025 m. d.
potvarkiu Nr.

PATVIRTINTA
Vilniaus r. Rukainių gimnazijos
direktoriaus 2025 m. d.
įsakymu Nr.

VILNIAUS R. RUKAINIŲ GIMNAZIJOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vilniaus r. Rukainių gimnazijos (toliau – Gimnazija) ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“.

2. Ikimokyklinio ugdymo programa reglamentuoja bendrąsias nuostatas, ikimokyklinio ugdymo principus, tikslą, uždavinius, ugdymo(si) rezultatus, ugdymo(si) turinį, procesą ir aplinkas, vaikų ugdymo(si) pažangą bei ugdymosi tęstinumą.

3. Gimnazijoje ikimokyklinio ugdymo programa įgyvendinama Gimnazijos skyriuose:

3.1. pavadinimas – Vilniaus r. Rukainių gimnazijos Rukainių ikimokyklinio ugdymo skyrius (toliau – Rukainių ikimokyklinio ugdymo skyrius);

3.1.1. veiklos vykdymo vieta: Vaikų g. 3A, Rukainių k., Rukainių sen., LT-13177, Vilniaus r.;

3.2. pavadinimas – Vilniaus r. Rukainių gimnazijos Medininkų skyrius (toliau – Medininkų skyrius);

3.2.1. veiklos vykdymo vieta: Medaus g. 20, Medininkų k., Medininkų sen., LT-13192, Vilniaus r.

3.3. mokymo kalbos skyriuose – lenkų, lietuvių;

3.4. mokymo forma skyriuose – grupinio mokymosi;

3.5. el. p. rukainiugimnazija@rukainiai.info, tel. +37052352042, interneto svetainė: <http://www.rukainiai.vilniausr.lm.lt/lt/>.

4. Gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrius lanko ikimokyklinio amžiaus (2–6 metų) vaikai iš lietuvių, lenkų, kitakalbių ir mišrių šeimų. Skyriuose veikia mišraus amžiaus vaikų grupės. Ugdymas vykdomas ir lenkų, ir lietuvių kalbomis.

4.1. Ikimokyklinio ugdymo skyrių aplinka ir regiono ypatumai įkvepia ugdymo procesą ir padeda vaikams formuoti glaudų ryšį su gimtuoju kraštu. Siekdami ugdyti visapusišką asmenybę, didelį dėmesį skiriame gamtos pažinimui – vaikai dalyvauja išvykose, stebi sezoninius pokyčius, tyrinėja pievos ar kalvoto kraštovaizdžio ypatybes. Gamtinė aplinka tampa ne tik pažinimo, bet ir emocinio augimo erdve. Aktyviai puoselėjame vietinio identiteto ir bendruomeniškumo jausmą. Dalyvaujame vietos šventėse, vykdomė bendrus projektus su tėvais ir vietos bendruomene. Ugdome pilietiškumą per kultūrines ir pilietines iniciatyvas, paremtas krašto tradicijomis. Didelį dėmesį skiriame vaikų kūrybiškumo ir saviraiškos skatinimui – ugdymo procese taikome teminį-integruotą modelį, kuriame dera įvairios veiklos sritys: meninė raiška, kalba, matematika, gamtos pažinimas ir

socialinis-emocinis ugdymas. Vaikai dalyvauja teminėse savaitėse, tokiose kaip „Rudens paradas“, „Mano gimtinė“, „Ką slepia miškas?“ ir kt., kurios skatina domėtis aplinka, mąstyti kūrybiškai ir tyrinėti. Mūsų ugdymas grindžiamas pagarba, atvirumu, partneryste su šeima ir aplinka, kuriant saugią, šiltą, vaiko poreikiams atliepiančią ugdymo aplinką.

5. Gimnazijos ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama šiuolaikiniu, vaiką gerbiančiu ir jo individualumą vertinančiu požiūriu. Vaikas suprantamas kaip aktyvi, smalsi, kūrybiška ir unikali asmenybė, kuri natūraliai mokosi per žaidimą, patirtį, tyrinėjimą bei socialinę sąveiką. Vaikų ugdymas(is) grindžiamas požiūriu į vaiką ir vaiko ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

5.1. vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas;

5.2. vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka;

5.3. saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas;

5.4. lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis;

5.5. lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų;

5.6. pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius ir kultūrinius skirtumus;

5.7. bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis;

5.8. kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

6. Skirtingo amžiaus vaikų ugdymosi poreikius sąlygoja vaikų individualios savybės, jų raidos ypatumai. Todėl svarbu yra atpažinti jų poreikius bei užtikrinti pagrindinių, kiekvienam vaikui aktualių poreikių tenkinimą ir turtinimą.

7. Siekdami atliepti vaikų poreikius, ugdymo(si) procese vadovaujamės šiomis nuostatomis:

7.1. kiekvienas vaikas ugdomas atsižvelgiant į jo individualų vystymosi tempą, poreikius ir gebėjimus;

7.2. vaikui sudaroma emociškai saugi aplinka, kurioje jis jaučiasi vertinamas, priimtas ir gerbiamas;

7.3. ugdymas grindžiamas žaidimu kaip pagrindine mokymosi forma – žaisdamas vaikas tyrinėja, kuria, atranda, eksperimentuoja;

7.4. skatinamas vaikų savarankiškumas, pasirinkimo laisvė, atsakomybė ir dalyvavimas priimant sprendimus;

7.5. ugdymas siejamas su realiomis vaikų patirtimis ir kontekstu – tai leidžia vaikui geriau suvokti pasaulį ir save jame;

7.6. puoselėjami pagarbūs, artimi ir palaikantys vaikų ir suaugusiųjų tarpusavio santykiai;

7.7. laikomasi vaiko teisių, o jo balsas girdimas – vaikui suteikiama galimybė išreikšti savo mintis, jausmus, idėjas;

7.8. bendradarbiaujama su šeima, vertinant tėvų (globėjų) vaidmenį kaip esminį ugdymo(si) procese;

7.9. vaikai skatinami reflektuoti savo veiklą, jausmus, elgesį, taip ugdant jų savimoneį ir vertybines nuostatas.

8. Ikimokyklinis ugdymas yra neatsiejamas nuo šeimos ir vietos bendruomenės. Vaiko ugdymo(si) kokybė tiesiogiai priklauso nuo bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) bei atsižvelgimo į bendruomenės lūkesčius. Mūsų įstaiga siekia užtikrinti, kad ugdymas būtų orientuotas ne tik į vaiką, bet ir atlieptų šeimų bei bendruomenės poreikius.

8.1. Šiuolaikiniai tėvai (globėjai), leisdami savo vaikus į ikimokyklinio ugdymo įstaigas, tikisi ne tik saugios aplinkos, bet ir visapusiškai atliepiančios vaiko poreikius ir žinių ugdymo sistemos. Vienas svarbiausių tėvų (globėjų) lūkesčių – užtikrintas vaikų saugumas, emocinė gerovė bei kokybiška priežiūra kasdienėje veikloje. Tėvams (globėjams) itin svarbu, kad jų vaikas jaustųsi saugus, girdimas ir emociškai palaikomas. Didelį dėmesį tėvai (globėjai) skiria ir ugdymo kokybei – jie tikisi, kad vaiko amžių, gebėjimus ir individualius poreikius atitinkantis ugdymas padės vaikui augti, tobulėti ir pasiruošti tolesniam mokymuisi. Be to, tėvams (globėjams) aktualu gauti laiku pateikiamą ir aiškią informaciją apie vaiko pažangą, emocinę būseną ir kasdienę veiklą – tai leidžia jiems jaustis įsitraukusiais ir dalyvauti vaiko ugdymo procese. Tėvai (globėjai) taip pat siekia turėti galimybę aktyviai dalyvauti ugdymo bendruomenėje – būti kviečiami į renginius, bendras veiklas, pasitarimus bei diskusijas su mokytojais. Bendradarbiavimas grindžiamas pagarba, atvirumu ir abipusiu pasitikėjimu, todėl šeimos turi jaustis išgirstos, vertinamos ir įtrauktos į sprendimų priėmimą.

8.2. Gimnazijos bendruomenė tikisi, kad ikimokyklinio ugdymo įstaiga bus ne tik vaikų ugdymo vieta, bet ir aktyvi, atvira visuomenės dalis. Svarbu, kad ugdymo įstaiga būtų įtrauki, bendradarbiaujanti su aplinkinėmis organizacijomis, dalyvautų vietiniuose renginiuose ir prisidėtų prie socialinės aplinkos gerovės. Bendruomenė vertina partnerystę edukacijoje, todėl ne tik dalinasi savo žiniomis bei ištekliais, bet ir prisideda prie ugdymo turinio kūrimo, organizuodami edukacines veiklas ar kviesdami vaikus tyrinėti aplinką už įstaigos ribų. Tokia sąveika ne tik praturtina ugdymo procesą, bet ir stiprina ryšius tarp skirtingų bendruomenės narių. Galiausiai, bendruomenė tikisi, kad ugdymo įstaiga prisidės prie vertybių puoselėjimo. Ugdant vaikus, svarbu diegti pilietiškumo, bendruomeniškumo, pagarbos tradicijoms, kultūrai ir gamtai nuostatas – tai pamatas atsakingai ir sąmoningai visuomenei, kurios nariai jau nuo mažens supranta savo vaidmenį bendruomenėje.

8.3. Gimnazija atliepia tėvų (globėjų) ir bendruomenės poreikius, kurdama emociškai saugią ir atvirą aplinką, grindžiamą tarpusavio pagarba ir partneryste. Nuolat palaikome glaudų bendradarbiavimą su šeimomis: teikiame grįžtamąjį ryšį apie vaikų pasiekimus, organizuojame susitikimus bei aktyviai kviečiame tėvus (globėjus) dalyvauti įstaigų veiklose. Iškilus sunkumams, ieškome bendrų sprendimų, susitarimų. Priimant vaiką į skyrių, šeimos supažindinamos su įstaigos gyvenimu, tradicijomis, taisyklėmis, ugdymo programa ir ugdymosi sąlygomis. Bendravimo ir bendradarbiavimo su šeima formos: tėvų susirinkimai, individualūs pokalbiai, bendrų projektų, renginių kūrimas ir dalyvavimas juose, informacijos sklaida (elektroninis dienynas, internetinė svetainė, informaciniai stendai, kvietimai, pokalbiai telefonu ir uždaroje socialinių grupių paskyroje). Siekdami stiprinti bendruomeniškumą, įtraukiame vaikus į įvairias projektines, kūrybines bei pilietines iniciatyvas. Taip pat puoselėjame bendruomenės ryšius per bendras šventes, socialines ir edukacines veiklas, kurios skatina bendravimą, bendradarbiavimą ir tarpusavio supratimą tarp visų bendruomenės narių.

9. Regiono ypatumai.

9.1. Rukainių ikimokyklinio ugdymo skyrius yra Vilniaus rajono Rukainių seniūnijoje. Rukainiai įsikūrę 18 km į pietryčius nuo Vilniaus prie Rukainės upelio. Tai seniūnijos ir parapijos centras. Rukainiai turi turtingą istoriją. Į rytus nuo kaimo prasideda Rukainių miškas, yra Kenos hidrografinis draustinis, į pietryčius – Mūrininkų piliakalnis ir pilkapynai, praturtinantys vietovės gamtinį peizažą. Čia veikia Šv. arkangelo Mykolo bažnyčia, pastatyta 1823 m., gimnazija, kultūros centras, biblioteka, ambulatorija ir paštas.

9.2. Medininkų skyrius yra Vilniaus rajono Medininkų seniūnijoje. Medininkai yra 31 km į pietryčius nuo Vilniaus. Tai seniūnijos ir parapijos centras. Kaimas garsėja XIV a. menančia Medininkų pilimi – didžiausia aptvarinio tipo pilimi Lietuvoje. Pilies bokšte įrengtas muziejus, pristatantis viduramžių Lietuvos istoriją. Netoli Medininkų yra Aukštojo kalnas, aukščiausia Lietuvos vieta, siekianti 293,84 m virš jūros lygio, ant jo įrengtas apžvalgos bokštas, nuo kurio atsiveria apylinkių panorama. Kita, ne mažiau svarbi geografiniu ir simboliniu požiūriu, vieta yra Juozapinės kalnas, kuriame įrengta apžvalgos aikštelė, o netoliese stovi paminklas karaliui Mindaugui, pabrėžiantis šios vietos istorinę reikšmę.

9.3. Rukainių ir Medininkų regiono savitumai reikšmingai praturtina ikimokyklinio ugdymo programą, suteikdami vaikams galimybę ugdyti pažinimo, pilietiškumo, kultūrinio sąmoningumo bei gamtos pažinimo kompetencijas per autentišką, vietos identitetu grįstą patirtį. Plėtojant ekologines, gamtosaugines temas organizuojamos edukacinės – pažintinės išvykos stebėti, tyrinėti, fiksuoti gamtą įvairiais metų laikais, įgyti įgūdžių, kaip elgtis natūralioje aplinkoje, kaip ją saugoti ir puoselėti. Skyrių aplinkoje taip pat daug žalumos – medžių, krūmų, gėlynų. Vaikai turi galimybę stebėti, pažinti, tyrinėti, eksperimentuoti, diskutuoti ir kurti lauke, dalintis patirtais įspūdžiais. Ugdomi socialiai aktyvūs pilietį bendradarbiaujama su kaimų bendruomenėmis – Rukainių ir Medininkų seniūnijomis, bažnyčiomis, VRSCB Rukainių padaliniu, RKC Rukainių skyriumi, RKC Savičiūnų skyriumi, RKC Medininkų skyriumi, VRSCB Medininkų struktūriniu padaliniu, Vladislavo Sirokomlės muziejumi, Trakų istorijos muziejaus padaliniu – Medininkų pilimi ir kitais socialiniais partneriais, su kuriais vykdomi bendri edukaciniai projektai, renginiai, susitikimai, konkursai. Integruodami regiono unikalumą į ugdymo procesą, ne tik stipriname vaikų žinias ir įgūdžius, bet ir formuojame jų ryšį su vietove, kurioje jie auga – ugdome pasididžiavimą savo kraštu ir jo kultūra.

10. Gimnazijos ikimokyklinio ugdymo programa remiasi įvairiomis pedagoginėmis teorijomis, siekiant pritaikyti ugdymą kiekvieno vaiko poreikiams ir interesams.

10.1. „Geros pradžios“ metodikoje pabrėžiama ankstyvojo ugdymo svarba, kuriama saugi ir palanki aplinka, kurioje vaikai gali mokytis per žaidimą ir patirtinę veiklą.

10.2. M. Montessori metodikoje akcentuojama vaikų laisvė veikti, skatinamas jų savarankiškumas, ugdomi praktiniai įgūdžiai, lavinami pojūčiai ir kalba, pasitelkiant specialiai parengtą aplinką bei priemones.

10.3. Reggio Emilia ugdymo sistemoje išryškinamas vaiko iniciatyvumas ir tyrinėjimas, naudojami projektiniai metodai ir įvairios saviraiškos priemonės. Į ugdymo(si) procesą integruojamos šiuolaikinės technologijos ir inovatyvūs mokymo metodai, siekiant skatinti vaikų kūrybiškumą ir smalsumą.

10.4. STEAM (gamtamokslinio, technologinio, inžinerinio, meninio ir matematinio ugdymo) ankstyvojo patirtinio ugdymo koncepcija lavina vaikų kūrybiškumą, bendradarbiavimo gebėjimus, loginį mąstymą ir problemų sprendimo įgūdžius. Vaikai mokosi džiaugdamiesi, tyrinėdami ir kurdami.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

11. Programa parengta vadovaujantis pagrindiniais ikimokyklinio ugdymo principais, kurie padeda kurti kryptingą, visapusišką ir vaikui prasmingą ugdymosi kelią – grindžiamą kokybiška sąveika, žaismingu tyrinėjimu ir augimu kasdienėse situacijose:

11.1. ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui būdinga ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si);

11.2. vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Ugdymo(si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos;

11.3. žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla;

11.4. sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas(is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei;

11.5. integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo(si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo(si) srityje, vaikų veiklos integralumas;

11.6. įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę;

11.7. kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo;

11.8. vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus;

11.9. lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną *čia ir dabar* momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdinei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui;

11.10. reflektivaus ugdymo(si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsvarsto veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si);

11.11. šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima bendradarbiauja, kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai (globėjai) ir įstaigos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

12. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

13. Siekiant įgyvendinti programos tikslą, numatyti šie pagrindiniai uždaviniai:

13.1. kurti lėtąjį ugdymą(si) ir tyrinėjimą skatinančius kontekstus, sudarant sąlygas vaikams mėgautis ugdymo(si) procesu, gilintis į patyrimus, veikti savo tempu ir išgyventi mokymosi džiaugsmą;

13.2. organizuoti ugdymo(si) procesą derinant kryptingą mokytojo veiklą su spontaniška vaiko iniciatyva, taikant patirtinio mokymosi metodus – projektus, tyrinėjimus, eksperimentavimą, diskusijas, žaidimus – kaip natūralias vaiko ugdymosi formas;

13.3. sudaryti sąlygas vaikų kūrybiškumo plėtojimui, skatinti saviraišką pasitelkiant meninę, muzikinę, kūno, kalbinę raišką bei įvairias technologijas ir priemones, kuriant aplinką kūrybai ir idėjų įgyvendinimui;

13.4. skatinti vaikų aktyvų pažinimą ir refleksiją, leidžiant jiems rinktis veiklas, kelti klausimus, tyrinėti pasaulį savo ritmu ir samprotauti apie patirtas patirtis bei ugdymosi rezultatus;

13.5. puoselėti socialines ir emocines kompetencijas, mokant vaikus pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti, spręsti problemas, atpažinti ir gerbti savo bei kitų jausmus ir ketinimus;

13.6. saugoti ir stiprinti vaikų fizinę bei psichinę sveikatą, kuriant saugią, jaukią, aktyvų judėjimą skatinančią aplinką, padedant vaikams adaptuotis ugdymo(si) aplinkoje ir patirti gerovės jausmą;

13.7. skatinti gebėjimą mokyti mokytis, ugdant vaikų smalsumą, kritinį mąstymą, refleksijos įgūdžius, gebėjimą planuoti savo veiklas, mokytis iš patirties bei suprasti mokymosi prasmę;

13.8. plėtoti partnerystę su šeima ir bendruomene, stiprinant tėvų (globėjų) ir mokytojų bendradarbiavimą, užtikrinant nuoseklų vaiko ugdymosi kelią ir dalijantis atsakomybe už vaiko gerovę.

14. Gimnazijos ikimokyklinio ugdymo skyrių conceptualus ugdymo modelis (1 pav.) sukuria lanksčią, visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas gali augti ir tobulėti pagal savo individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(si) centre yra vaikas ir tikslas, kuris atspindi visas plėtojamas vaiko galias. Kiekvieną vaiko raidą skatinančios visuminio ugdymo(si), žaidimo, patirtinės veiklos ir universalios dizaino sritys yra pritaikytos stiprinti ir ugdyti tam tikras vaiko galias, kurios būtinos siekiant visapusiško asmenybės vystymosi, per konkrečius vaiko pasiekimus. Mokytojas, siekdamas sėkmingai besimokančio vaiko, kuria kontekstus per visas ugdymo sritis, pasitelkiant išskirtiniais, įstaigai būdingais savitumo bruožais. Šis modelis skatina holistinį vaikų ugdymą, kuris apima ne tik akademinis gebėjimus, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius aspektus. Tai padeda kurti harmoningai besivystančią asmenybę.

14.1. Vaikų ugdymosi turinys ir pasiekimų plėtotė organizuojama remiantis penkiomis pagrindinėmis ikimokyklinio ugdymo(si) sritimis:

14.1.1. „*Mūsų sveikata ir gerovė*“ – apima vaikų fizinę, emocinę ir socialinę savijautą;

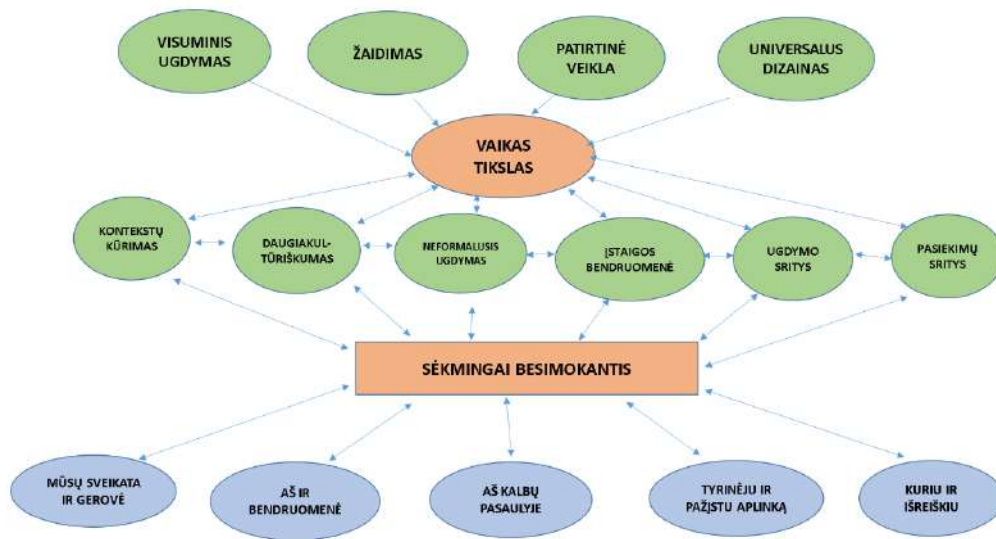
14.1.2. „*Aš ir bendruomenė*“ – stiprina tapatumo, priklausymo bendruomenei jausmą ir socialinius ryšius;

14.1.3. „*Aš kalbų pasaulyje*“ – skatina kalbinį aktyvumą, komunikaciją ir domėjimąsi kalbomis;

14.1.4. „*Tyrinėju ir pažįstu aplinką*“ – ugdo vaikų smalsumą, mąstymą, gebėjimą tyrinėti ir suprasti pasaulį;

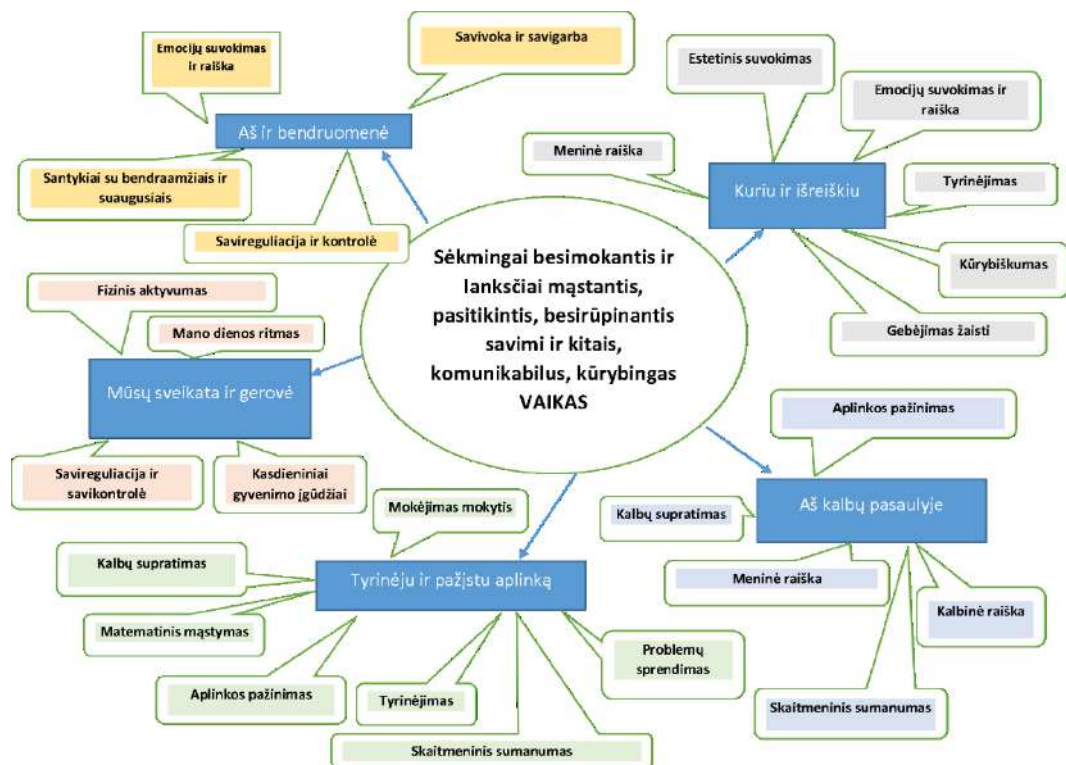
14.1.5. „*Kuriu ir išreiškiu*“ – atveria galimybes meninei, kūrybinei ir estetinio pasaulio raiškai.

15. Šiose srityse vykdomos veiklos padeda vaikams nuosekliai įgyti ir plėtoti jų raidai svarbius pasiekimus.

1 pav. Konceptualus ugdymo modelis

16. Ugdymosi rezultatai atspindi tai, ką vaikai išmoka, kaip jie keičiasi ir auga. Vaikų pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurios apima ne tik žinias ir supratimą, bet ir vertybines nuostatas bei įgūdžius. Šių sričių visuma sudaro sąlygas visapusiškai ir kiekvieno vaiko galių ugčiai bei sėkmingam ugdymuisi. Tai: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis (2 pav.).

2 pav. Vaiko asmeninių galių plėtotė

IV SKYRIUS

UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

17. Ikimokyklinio ugdymo programa apima penkias vaiko raidą skatinančias ikimokyklinio ugdymo(si) sritis, kurių turinys užtikrina visuminį vaikų ugdymą(si), plėtojant jų pasiekimus 18 pasiekimų sričių.

17.1. Ugdymo(si) sritis „Mūsų sveikata ir gerovė“:

Pasiekimų sritis	Vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
	2–3 metai	
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminiai gebėjimai:</i> esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo.	Suaugusiojo padedamas ruošia maistą. Pradedama tinkamai naudotis stalo įrankiais. Suaugusiojo padedamas naudojasi tualetu, prausiasi ir šluostosi veidą, apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Padeda į vietą vieną kitą daiktą. Pradedama laikytis susitarimų ir saugiai elgtis lauko aikštelėje.	- Susipažįsta su sveikatai palankiu maistu. - Skanauja maistą, patiektą estetiškai. - Girdėdamas vaisių, daržovių bei kitų maisto produktų pavadinimus, kaupia žodyną. - Grupės įrengtoje „virtuvėje“ žaidžia režisūrinius maisto gaminimo žaidimus. - Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius. - Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoti, tvarkyti žaislus.
	4–6 metai	
	Aiškinasi, kodėl svarbu valgyti įvairų ir sveiką maistą, iš kur jis atsiranda ir ką reikia valgyti, kad augtų sveikas. Stengiasi rinktis sveikus maisto produktus. Savarankiškai serviuoja stalą, valgo tvarkingai ir susitvarko pavalgęs. Taisyklingai plauna rankas, apsirengia ir nusirengia atsižvelgdamas į oro sąlygas, rūpinasi savo daiktais. Laikosi saugaus elgesio taisyklių gatvėje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Atpažįsta tinkamus ir netinkamus prisilietimus. Žino, kur kreiptis pagalbos, ir mokosi saugoti save bei kitus.	- Klauso, aiškinasi, randa atsakymus apie sveiko maisto naudą, sužino, ką valgyti yra naudingiau sveikatai. - Diskutuoja su draugu, kas yra sveika, o kas ne, savo nuomonę argumentuoja. - Žaidžia vaidmeninius, režisūrinius žaidimus. - Tyrinėja vaisius ir daržoves, sveria, uosto, pjausto, pavadina, gėrisi estetiniu įspūdžiu. - Tyrinėja, matuoja, žymisi išgeriamo vandens kiekį. - Motyvuojamas suaugusiojo pavyzdžio laikosi asmens higienos. - Supranta, kodėl svarbu laikytis asmens higienos. - Įsitraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas, ieško sprendimų, kaip aplinką paversti lengvai

		tvarkoma, patogia, saugia, malonia akiai. ● Imasi iniciatyvos pastebėjęs ne vietoje padėtus daiktus, numestą šiukšlę, mokosi šiukšles rūšiuoti. ● Mokosi suprasti saugaus bendravimo taisykles, kreipiasi pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, patekus į bėdą. ● Aiškinasi, kokie prisilietimai prie jų kūno yra tinkami ir kokie netinkami, mokosi grupėje saugoti asmeninę erdvę. ● Mokosi saugaus elgesio grupėje, gatvėje, miške, prie vandens telkinių įgūdžių, sužino apie daiktus, kurie pavojingi jų sveikatai ir saugumui, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių.
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata:</i> noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai:</i> tiksliai ir koordinuotai eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį; spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienes veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas.	2–3 metai	
	Vaikai judėjimo džiaugsmą patiria laisvai bėgiodami, landžiodami, šokinėdami, laipiodami karstinėmis, kopėtėlėmis, laipteliais, žaisdami su kamuoliais, važinėdami triratukais, dviratukais. Vaikų judesių koordinacija, orientacija erdvėje, vikrumas, greitumas, jėga tobulėja žaidžiant su įvairaus dydžio ir sunkumo kamuoliais: ridenant, mėtant įvairiu atstumu, visa jėga ar panaudojant reikiamą jėgą tikslui pasiekti, gaudant. Vaikai inicijuoja patys ir noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas.	● Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą eidamas sumažinto ploto paviršiumi, įveikdamas kliūtis, lipdamas į kalniuką. ● Geba pereiti nuo greito ėjimo prie bėgimo. ● Pradeda lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atlikdamas judesius. ● Dėlioja daiktus vieną ant kito, užsuka, atsuka, darinėja, naudojami kitais įvairiais įrankiais.
	4–6 metai	
	Eina, bėga pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Šoka į tolį, į aukštį. Žaisdamas laisvai koordinuotai juda, orientuojasi erdvėje. Dažniausiai vaikščioja, stovi, sėdi taisyklingai. Atpažįsta akivaizdžius ženklus, kurie rodo, kad jo kūnui reikia poilsio ar judėjimo. Veiksmus su smulkiais daiktais atlieka vikriai, tiksliai ir kruopščiai. Tiksliai valdo	● Juda spontaniškai su skirtingo dydžio, svorio ar formos priemonėmis. ● Išbando mokytojo demonstruojamus, paties atrandamus ėjimo ir bėgimo būdus. ● Tobulina koordinaciją, orientaciją erdvėje, vikrumą, greitumą, jėgą žaisdamas su įvairaus

	pieštuką ir žirkles ką nors piešdamas, kirpdamas. Kuria įvairias konstrukcijas, sudėtingus statinius išlaikydamas pusiausvyrą.	dydžio ir sunkumo kamuoliais. ● Inicijuoja ir įsitraukia į inicijuojamus užsiėmimus, fantazuoja, ieško neįprastų pozų, judesiais perteikia pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes. ● Nevaržomai judėdamas, eksperimentuodamas išbando savo kūno judėjimo galimybes. ● Saugiai keičia savo kūno pradines padėtis, veikdamas ribotame plote pratinasi judėti saugodamas save ir kitą. ● Žaisdamas komandinius žaidimus, mokosi laikytis taisyklių, laimėti, pralaimėti. ● Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliodamas, konstruodamas, verdamas, piešdamas ir kt.
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminiai gebėjimai:</i> sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti.	2–3 metai	
	Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin, atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus. Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį.	● Kasdienio valgymo metu mokosi valgyti savarankiškai. ● Naudojasi stalo įrankiais, pasirenka stalo įrankį skirtingam maistui valgyti.
	4–6 metai	
	Žino ir geba taikyti įvairius nusiramavimo, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę, slopinti impulsyvius veiksmus; siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	● Mokosi elgesio taisyklių prie stalo. ● Siekia estetinio įspūdžio, geba padengti kasdienį ir šventinį stalą. ● Kuria įvairius siužetus režisūrinių ir vaidmenų žaidimų metu. ● Geba išklausti skaitomų tekstų ir pasakojimų, kodėl svarbu branginti ir tausoti maistą, jo nešvaistyti. ● Tyrinėja, kiek reikia įdėti darbo, kad maisto

		produktai atsirastų ant mūsų stalo.
	2–3 metai	
Mano dienos ritmas <i>Vertybinių nuostatų:</i> siekiama padėti vaikams suprasti jų poreikius atitinkantį dienos ritmą ir jo laikytis. Tai padeda vaikams jaustis saugiams, energingiems, nepervargti, ugdo laiko suvokimą, suteikia jėgų ir drąsos išgyventi pokyčius. <i>Esminės gebėjimas:</i> kasdieniai pasikartojantys ritualai, maitinimasis, miegas ir veiklos padeda vaikams orientuotis dienos laike.	Vaikai ugdomi dienos ritmo (aktyvumo ir poilsio derinimo) pajautą, kai kasdienių veiklų metu yra mokytojo skatinami atpažinti kūno siunčiamus signalus: gerą nuotaiką, žvalumą, energingumą, dėmesingumą arba nuovargį, mieguistumą, irzlumą, negalėjimą susikaupti. Vaikai iki 3 metų mokosi suprasti paveikslėliais sudėliotą savo grupės dienotvarkę, stebėti ir pasitikrinti, kas šią dieną jau įvyko, kas dar įvyks.	Tyrinėja savo judėjimo ir poilsio ritmą, paveikslėliais dėlioja savo veiklų eilę ir žymi, ar tai buvo aktyvi, ar rami veikla.
	4–6 metai	
	Vaikai, skatinami mokytojo ir atsižvelgdami į dienos režimą, patys sudėlioja savo dienos ritmą paveikslėliais, sudėlioja dienų su ypatingais įvykiais (švenčių, išvykų dienos), keičiančiais įprastą dienos eigą, dienos ritmą. Vaikai ryte paveikslėliais pažymi, ką šiandien ketina veikti, o vakare reflektuoja, ar pavyko tai įgyvendinti. Jie tyrinėja savo nuotaikos ir energijos kaitą per dieną, žymėdami paveikslėliais, aptardami kaitos priežastis. Padedami mokytojo, susikuria ritualus prieš eidami miegoti, pavyzdžiui, pavartyti knygutę, pasiklausti lopšinės.	- Mokytojo padedamas, mokosi atpažinti ženklus, kurie rodo, kad jo aktyviai judančiam kūnui reikia poilsio (bėgiodamas, šokinėdamas pavargo, kvėpuoja atvira burna, smarkiai plaka širdis), o kada jo nejudrioje būsenoje esančiam kūnui reikia judėjimo (sunku ramiai išsėdėti, sutelkti dėmesį į veiklą). - Iš skaitomų pasakojimų, istorijų ir pats išbandydamas sužino, kad aktyvi veikla padeda išlieti tiek patirtas malonias emocijas, tiek ir nerimą, įtampą. - Atlikdamas atsipalaidavimo, kvėpavimo pratimus, pajaučia, kaip jie nuramina tiek kūną, tiek emocijas ar sunkias mintis. - Išbando įvairius kūno aktyvumo reguliavimo būdus, pavyzdžiui, judėti pagal greito ir lėto tempo, aktyvumą žadinančią ir raminančią muziką.

17.1.1. Plėtojant ugdymo sritį „Mūsų sveikata ir gerovė“ mokytojas stebi vaikų įpročius, emocinę būseną, padeda jiems pažinti savo kūno ir emocijų poreikius, demonstruoja sveikos gyvensenos modelį – sveikai maitinasi, juda, kalba apie emocijas taip motyvuodamas vaikus sekti jo

pavyzdžiu. Mokytojas skatina individualizavimą ir diferencijavimą, pritaikydamas veiklas prie vaikų poreikių ir gebėjimų, leidžiant jiems veikti savo tempu ir mokytis vieniems iš kitų.

17.1.2. Mokytojas sukuria lanksčią ir visiems prieinamą ugdymo(si) aplinką, vaikai, nepriklausomai nuo jų amžiaus, socialinių, kultūrinių ar sveikatos skirtumų, gali žaisti, patirti ir ugdytis. Patirtinis mokymasis yra esminė strategija, kurioje vaikai įsitraukia į praktines užduotis, eksperimentus ir žaidimus, skatinančius jų smalsumą ir kūrybiškumą. Žaidybiniai metodai, praktinės užduotys, tyrinėjimas ir interaktyvios veiklos padeda vaikams įtvirtinti sveikos mitybos, asmens higienos ir saugaus elgesio įgūdžius.

17.1.3. Ugdymosi procesas apima įvairius kontekstus, tokius kaip universalus dizaino mokymuisi, žaismės, judraus patirtinio ugdymosi, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, realių ir virtualių aplinkų bei kūrybinių dialogų kontekstus, kurie visi kartu kuria prasmingą ir įtraukiantį ugdymosi procesą, skatinantį vaikų fizinį aktyvumą, sveikatą, kūrybiškumą ir socialinį-emocinį vystymąsi.

17.2. Ugdymo(si) sritis „Aš ir bendruomenė“:

Pasiekimų sritis	Vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
	2–3 metai	
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinių nuostatų:</i> pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai:</i> pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas / mergaitė, supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka / nepatinka, supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę.	Eksperimentuoja kūno judesiais ir pojūčiais, pavadina 5–6 kūno ir veido dalis, parodo ar pasako kiek jam metų. Pasako savo vardą ir kas jis yra – berniukas ar mergaitė. Apie save kalba pirmuoju asmeniu, pasako, ką daro, ką turi. Siekia savarankiškumo: „aš pats“. Patogiai jaučiasi įprastoje grupės aplinkoje su pažįstamais suaugusiais ir vaikais. Domisi kitų vaikų žaidimais ir grupės veiklomis. Suaugusiojo skatinamas domisi supančios kultūrinės aplinkos simboliais. Teigiamai reaguoja į kita kalba kalbančius vaikus, suaugusiuosius ir grupėje apsilankančius svečius.	● Pajaučia savo augimą per didėjantį savarankiškumą kasdienėse veiklose, matuodamas išaugtus drabužėlius ar batus, naudodamas ūgio matuoklius, žiūrindamas anksčiau darytas savo nuotraukas. ● Stebi save veidrodyje, savo atvaizdą matydamas vandens paviršiuje, žaisdamas šešėlių žaidimus. Supranta save kaip unikalų asmenį žaisdamas, pasakodamas, piešdamas save, savo stiprybes. ● Natūraliai per užmegztus emocinius ryšius jaučia savo šeimą kaip bendruomenę. Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais. ● Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas,

		pajausdamas, patirdamas, ką kuri kūno dalys daro. Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, ištraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse.
4–6 metai		
	Išbando naujus būdus tyrinėti savo kūno augimą. Aiškinasi, kam reikalingos, ką daro vidinės kūno sistemos, dalinasi pastebėjimais. Teigiamai vertina savo savybes ir gebėjimus, žaisdamas tyrinėja galimus socialinius savo vaidmenis. Pasako savo tautybę, šalį, kurioje gyvena, žino savo namų adresą. Tyrinėja savo šalies ir kitų jam įdomių šalių simbolius, kalbą, žemėlapius, žmonių gyvenimo būdą, domisi ir dažniausiai laikosi vertybių ir jam suprantamų pareigų bei teisių.	- Mokosi pajauti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą, reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. - Ižvelgia pokyčius, apibūdina savo kūno augimą ir naujai įgytus gebėjimus, savo asmenines savybes, stiprybes, sau priimtinausius mokymosi būdus, stiprina pasitikėjimą savimi ir savo gebėjimais. - Plėtoja atkaklumą, gebėjimą įveikti iššūkius darydamas klaidas ir jas taisydamas. - Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą, samprotauja, kaip atrodys užaugęs, ko norėtų išmokti, kuo norėtų tapti ateityje. - Atranda ir išbando įvairius emocinio kontakto, pagarbaus bendravimo ir ryšių su kitais žmonėmis užmezgimo bei palaikymo būdus gyvai ir nuotoliu. - Pažįsta šalies ir pasaulio žmonių išvaizdos, aprangos, kalbų, maisto, būstų, darbų, kelionių, tradicinių menų, švenčių

		panašumus ir įvairovę per įvairias medijas. • Aiškinasi savo aplinkos žmonių, bendruomenių gyvenimo būdo panašumus ir skirtumus: mano šeima – kitos šeimos ir pan., tyrinėja ir atranda, kas sieja jų aplinkos žmonių, bendruomenių narius. • Pažįsta ir išreiškia pagarbą pagrindiniams savo šalies simboliams, tyrinėja šalies žemėlapi, konstruoja mėgstamų vietų modelius, iš pasakojimų pažįsta iškilias asmenybes. • Pilietinį tapatumą ugdoši šeimoje, grupėje, kieme laikydamasis vertybių, pareigų ir teisių, kurias turi konkrečios valstybės pilietis.
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai:</i> atpažįsta, atliepia savo ir kitų emocijas ar jausmus, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	2–3 metai Pradedą atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Domisi kito vaiko ar suaugusiojo įvairių emocijų ir jausmų raiška, pastebi aiškiai reiškiamas emocijas, į jas skirtingai reaguoja.	• Mokosi atpažinti ir įvardyti emocijas, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrus“. • Savo poreikius mokosi parodyti veido mimika, garsais, gestais, pirmaisiais žodžiais, galvos linktelėjimu (sutikimas) ar papurtant galvą į šonus (nesutikimas). • Kilusias emocijas išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza. • Jautriai reaguoja, kai suaugusieji susitapatina su jų patiriamomis emocijomis.

		• Atpažįsta kito emocijas iš veido išraiškos, balso.
	4–6 metai	
	Atpažįsta ir apibūdina savo emocijas ir jausmus, skirtingus jų raiškos būdus, pakomentuoja emocijas ir jausmus sukėlusias situacijas bei priežastis. Atpažįsta ir gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradedą kalbėtis apie jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau.	• Įsitraukia į žaidimus, įvairias veiklas, kurios padeda patirti ir suprasti: noriu – nenoriu, mėgstu – nemėgstu, įdomu – neįdomu. • Žaidžia žaidimus, kurie skatina atpažinti, tyrinėti, įvardyti. • Skirtingais būdais (emocine reakcija, pasirinkimu, piešiniais, žodžiais ir kt.) parodo savo poreikius, pomėgius, interesus. • Dalyvaudamas įvairiose veiklose, žaidimuose patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja, vis geriau atpažįsta bei įvardija savo ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis. • Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. • Pradedą kalbėtis apie tai, kaip jaučiasi, ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.
	2–3 metai	
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminiai gebėjimai:</i>	Padedamas suaugusiojo įprastose kasdienėse situacijose valdo savo emocijų raišką ir elgesį. Yra ramus ir rodo pasitenkinimą kasdiene tvarka bei ritualais. Jeigu kas nepatinka, nueina šalin,	• Bendraudamas su kitais mokosi tinkamai elgtis, pritaiko išmokus būdus, kuriuos patyrė, suprato, perėmė iš suaugusiojo, atsižvelgia į kito prašymus.

Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsijaudrinęs geba nusiraminti.	atsisako bendros veiklos, ieško suaugusiojo pagalbos. Žaisdamas kalba su savimi, kad sutelktų dėmesį, kontroliuotų veiksmus.	• Įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodo, atskleidžia, išreiškia emocijas, kreipiasi pagalbos, pasiguodžia, leidžiasi apkabinamas, nuraminamas, nukreipia dėmesį nuo stiprios emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukia iš įtampą keliančios situacijos. • Jaučia laiko tėkmę sąsajoje su savo veikla ir gyvenimo ritmu. Eksperimentuoja su skirtingos trukmės muzikinėmis atkarpomis, 1, 5, 10 minučių smėlio laikrodžiais. • Paros trukmę ir laiko tėkmės per parą nuoseklumą patiria dėliodamas savo veiklos per dieną paveikslėlius.
4–6 metai		
	Žino ir geba taikyti įvairius nusiramino, atsipalaidavimo būdus, siūlo juos kitiems. Žaisdamas geba sutelkti dėmesį ir pastangas, išvermę, slopinti impulsyvius veiksmus, siekdamas tikslo, geba atidėti kai kurių norų patenkinimą. Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio provokuojančiose situacijose jas ignoruodamas. Nesunkiai laikosi ir supranta susitarimų, taisyklių prasmę bei naudingumą ir dažniausiai savarankiškai jų laikosi. Lengvai priima dienos ritmo pasikeitimus.	• Pradedą valdyti savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus būdus, padedančius nusiraminti, valdyti impulsus, taikiai išlieti emocijas. • Mokytojo padedamas mokosi valdyti pokyčių situacijoje kilusias neigiamas emocijas, kad pasijustų gerai (mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti) . • Ugdosi valingą dėmesio ir elgesio kontrolę žaisdamas savireguliaciją plėtojančius žaidimus, savarankiškai išbandydamas naujas veiklas, kartu su kitais

		įsitraukdamas į ištvermės, tikslumo, kliūčių įveikos reikalingas veiklas, laikosi su kitais sukurto grupės taisyklių ir tvarkos. • Kelia sau paprastus asmeninius ar veiklos tikslus ir jų siekia. Susidūręs su kliūtimi keičia veikimo ar elgesio būdus, atkakliai stengiasi jas įveikti, kreipiasi pagalbos ir ją priima. • Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus. • Klausinėja apie reikalavimus savo elgesiui, stengiasi pagal įgytą supratimą elgtis tinkamai. • Kalbėdamasis, ką veikė per dieną, savaitę, dėliodamas paveikslėlius, pradeda pavadinti paros dalis (rytas, diena, vakaras, naktis), savaitės dienas, pasako, ką veikė vakar, ką veikia šiandien, ką veiks rytoj.
Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais <i>Vertybinių nuostatų:</i> nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. <i>Esminiai gebėjimai:</i> geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai	2–3 metai	
	Drąsiai išbando ką nors nauja, ramiai stebi nepažįstamus žmones, kai šalia yra juo besirūpinantis suaugusysis. Ieško bendraamžių draugijos. Siekia veikti savarankiškai, tikisi savo iniciatyvų palaikymo, pagyrimo. Mėgdžioja, tačiau žaidime savaip pertvarko suaugusiųjų veiksmus, žodžius, intonacijas. Trumpam įsitraukia į bendrą žaidimą, pakaitomis su kitu vaiku žaidžia tuo pačiu žaislu. Pradeda suprasti, kuris daiktas yra jo, kuris – kito, o kuriuo naudojamas bendrai.	• Stengiasi suprasti, ką jaučia kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus. • Tyrinėja aš – ne aš ribas; kasdienėje rutinoje ir veiklose atsirenka savo drabužėlius ar žaislus, aiškinasi mano – tavo santykį, ko nors turėjimą (ką turiu aš – ką turi tu). • Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais įsitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje.

dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais.		
	4–6 metai	
	Palaiko ilgalaikę draugystę mažiausiai su vienu vaiku. Supranta, koks elgesys yra priimtinas ar nepriimtinas kitiems ir kodėl. Rodo iniciatyvą susikalbėti ir bendradarbiauti su kitais. Kasdienėse situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei kitų nuomonę, aiškinasi, tariasi. Pradeda tarpininkauti kitiems vaikams jiems sprendžiant tarpusavio nesutarimus. Domisi socialiniais ir kultūriniais skirtumais tarp vaikų, jų šeimų ir natūraliai juos priima. Parodo supratimą ir pagarbą kitokiai išvaizdai, kitokiam požiūriui, kitai kultūrai. Supranta, kad gyvendamas grupėje turi susitarti dėl visiems priimtino elgesio. Suvokia savo veiksmų, akivaizdžias pasekmes sau, kitiems ir visai grupei. Stengiasi geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauti su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais bei vaikais.	● Inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. ● Išbando paties bendraujant atrastus ar iš kitur sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas. ● Piešdamas, matuodamas, lygindamas, ieškodamas panašumų ir skirtumų, kalbėdamas, žaisdamas, kartu veikdamas tyrinėja, kuo panašus į kitus ir kuo skiriasi nuo kitų vaikų, suaugusiųjų. ● Komunikuoja su mokytoju, seka jo elgesio modelį, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. ● Žaisdamas, atlikdamas grupines veiklas mokosi išklausyti ir suprasti skirtingas nuomones, požiūrius, juos priimti ir derinti. ● Mokytojo padedamas mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. ● Mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti.

		• Kartu su visais priima bendrus sprendimus, diskutuoja, drauge su kitais siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jaučiasi aktyviu grupės dalyviu. • Kartu su kitais veikia ir siekdamas bendro tikslo, apsvaisto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų. • Tyrinėdamas, aiškindamasis, patirdamas gyvenimą <i>čia ir dabar</i> plėtoja supratimą apie laiko tėkmės pokyčius per tam tikrą laiką. • Atpažįsta tautosakos paveldą žmonių sukurtą praeityje, sužino keletą Tėvynės istorijai svarbių įvykių ir žymių veikėjų. • Aiškindamas, tyrinėdamas, diskutuoja, kas mums gali papasakoti apie praeitį, dabartį, ateitį. • Atranda ir tyrinėja dominančias istorines vietas, esančias aplinkui.
--	--	--

17.2.1. Mokytojas ugdymo(si) srityje „Aš ir bendruomenė“ padeda vaikui plėtoti supratimą apie save kaip unikalų asmenį, kuris auga, keičiasi, įgyja vis daugiau savarankiškumo, galių ir pasitikėjimo savimi. Padeda išmokyti priimti savo gyvenimui ir ugdymui(si) aktualius sprendimus bei pasirinkimus, išlavinti savireguliacijos procesus, įgalinančius kryptingai plėtoti asmenines savybes ir gebėjimus, valdyti impulsus, rizikingus poelgius, įveikti kliūtis bei iššūkius. Mokytojas palaiko jautrius ir pastovius emocinius ryšius su vaiku, veikia kaip elgesio modelis vaikui ir teikia vaikams aktualų turinį bei veiklas, padedančias pažinti ir suprasti save bei savo vietą tarp kitų.

17.2.2. Strategijos apima individualizuotą požiūrį, leidžiantį vaikams rinktis įvairius veiklos būdus ir priemones pagal jų poreikius bei gebėjimus. Patirtinis mokymasis per žaidimus, eksperimentus ir praktines užduotis padeda vaikams išmokyti valdyti savo elgesį, užmegzti draugystes ir geriau suprasti bendruomenę. Mokytojas skatina dialogą, bendradarbiavimą ir dalijimąsi patirtimi, kuria emocinį saugumą ir jautriai reaguoja į vaikų poreikius. Be to, mokytojo vaidmuo apima kūrybinių dialogų ir žaismės palaikymą, skatinant kasdienį veiklų žaismingumą, džiaugsmą bei nuostabą tyrinėjant, eksperimentuojant ir dalinantis potyriais. Judrus patirtinis ugdymasis, kultūrinių dialogų, kalbų įvairovės kontekstai ir virtualių bei realių aplinkų sąveikos yra būtini kuriant

dinamišką, įtraukiantį ir kūrybišką ugdymo(si) procesą. Mokytojas sudaro sąlygas vaikams savarankiškai įgyvendinti savo sumanymus, inicijuoti bendrus žaidimus ir veiklas, empatiškai reaguoja į kitų poreikius ir kuria prasmingas sąveikas, leidžiančias vaikams mokytis vieniems iš kitų ir atrasti savo vietą bendruomenėje.

17.3. Ugdymo(si) sritis „Aš kalbų pasaulyje“:

Pasiekimų sritis	Vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi žodiniaisiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą.	2–3 metai	
	Supranta elementarius kalbinančiojo klausimus ir prašymus, savo ir artimųjų vardus, trumpus nesudėtingus tekstus, pasakas, eilėraštkus, greitai mokosi naujų žodžių, išklauso ir vienas po kito išsakomus kvietimus, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai naudojamų gestų, simbolinių paveikslėlių, ženklų prasmę, varto knygeles, prašo paskaityti, supranta skaitomų kūrinių tembrą, teksto emocijas, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką, suvokia su dienvietarke susijusius paaiškinimus. Geba sieti paveikslėliuose vaizduojamus objektus su konkrečiais aplinkos daiktais, parodo ir skiria pavadintus daiktus, supranta ryšį tarp daikto ir žodžio, veiksmo, judesio ir žodžio.	• Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdamas suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emocija intonacija. • Ugdosi foneminę klausą ir fonologinį suvokimą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdamas suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus. • Klausosi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlieka įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. • Supranta skaitomus nesudėtingus trumpus tekstus, pasakojamas istorijas ir jose vykstančių įvykių seką. • Pasitelkdamas įvairius ženklus ir gestus, simboline forma išreiškia mintį.
	4–6 metai	
	Klausosi aplinkinių pokalbių, supranta pajuokavimus, mįsles, posakius, gyvai pasakojamų ir įrašytų (televizijos, radijo, kompaktinėse plokštelėse, internete) įvairaus stiliaus ir turinio tekstų (grožinių, publicistinių, enciklopedinių, informacinių) apie aplinką, įvykius, reiškinius, taip pat savo	• Aktyviai įsitraukia į bendravimo veiklas, plėtoja kalbos supratimą, „atranda“ žodžių prasmes, ugdo trumpalaikę ir ilgalaikę atmintį, kalbinę vaizduotę, skatinančią mintis išreikšti žodžiais. • Žaisdamas, dalyvaudamas problemų sprendime,

	ir kitų vaikų kalbos įrašų esmę, erzinius, dažnai girdimus frazeologizmus, humoro elementus, pradeda suprasti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę; supranta keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Supranta, kad raštas yra sistema, turinti taisykles. Domisi įvairiais rašytiniais teksta, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį, įvykių eigą, numato, kas tekste galėtų įvykti toliau.	mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiųjų intencijas, suprasti kita kalba kalbančių vaikų norus, pasiūlymus. • Kalbos supratimą gilina klausydamasis amžių atitinkančių ir šiek tiek sudėtingesnių įvairaus stiliaus tekstų, netiesiogiai perduodamų žinučių (laiškų, raštelų), siedamas skaitomą tekstą su vaizdine informacija ir numanomu kontekstu. • Kūrybiškai naudojami gestais reikšdamas emocijas ir poreikius, bendradarbiaudamas. • Rodo augantį domėjimąsi ženklais, simboliais, vėliau ir rašytiniais ženklais, suaugusiojo skaitomu tekstu.
Kalbinė raiška <i>Vertybinių nuostatų:</i> nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, išgyvenimus, mintis ir emocijas. <i>Esminiai gebėjimai:</i> naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas. kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą.	2–3 metai Komunikavimui vartoja įvairius garsus ir kelias mandagumo frazes. Dalyvauja keliakalbėse veiklose, pokalbiuose, taria ir kartoja žodžius, trumpus eilėraštkus, trumpais ir keliais sakiniais pasakoja, ką matė, kas atsitiko, ko nori. Domisi pasakomis, animaciniais filmais vaikams, skatinamas kalba apie juos. 3–4 žodžių sakiniais kalba ir klausinėja apie save, savo poreikius, su suaugusiuoju deklamuoja eilėraštkus, užbaigia žinomas pasakas, eilėraštkus.	• Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose. • Suaugusiojo padedamas, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes. • Bendrauja, išreiškia norus ir mintis aptardamas dienos įvykius ir rutines veiklas. • Domisi skirtinga kalbine raiška.

		Klauso atitinkančių tekstų, eilėraščių, pasakų, istorijų, pasakojimų ir stebi vaizdinę informaciją.
	4–6 metai	
	Pasakoja kitam svajones, išsako pasiūlymus, užkalbina, prašo, aiškinasi, diskutuoja, vartoja mandagumo ir vaizdingus žodžius. Klausinėja apie tai, ką išgirdo, matė, jautė, sužinojo, sprendžia problemas. Kuria, pasakoja istorijas pagal paveikslėlių seką, nuosekliai paminėdamas pagrindinius įvykius, atpasakoja girdėtas istorijas, pritaiko girdėtų siužetų fragmentus, žaidimų scenarijuose, meninėje veikloje. Kalba natūraliai, vartoja gramatiškai taisyklingus sakinius, įvairias kalbos dalis, išgirsta pirmą ir paskutinį garsą trumpuose žodžiuose, imituoja skaitymą, domisi abėcėlės raidėmis, pastebi žodžius prasidedančią ta pačia raide, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, spausdintinėmis raidėmis rašo savo vardą, kelis žodžius.	- Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis. - Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydamas išsiringais gestais, judesiais, mimika, iliustruodamas aplinkos objektais, schemomis, piešiniais. - Ištraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti. - Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides. - Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiųjų intencijas.
Skaitmeninis sumanymas	2–3 metai	
<i>Vertybinių nuostatų:</i> nusiteikęs pažinti, išbandyti ir naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas.	Žaidžia aplinkoje esančiais įvairiais išmaniaisiais žaislais, peržiūri trumpus filmukus, naudoja sensorinius ekranus lietimui, atpažįsta, suaugusiojo pagalba geba atidaryti	Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdamas suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamasis įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių

<i>Esminiai gebėjimai:</i> geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	programėles, kurios skleidžia garsus ar rodo paveikslėlius, sieja garsus su objektais, žaidžia žaidimus su spalvomis, formomis, skaičiais, raidėmis, atlieka mokytojo ar kitų vaikų sakomas komandas. Pradeda laikytis išmaniųjų žaislų, daiktų paprasčiausių saugaus naudojimo taisyklių.	gimtą ir kitomis kalbomis. • Domisi įvairiomis rašymo, vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, ekrane, kitose priemonėse, varto knygeles, rodo į paveikslėlius, tyrinėja kitą vaizdinę informaciją.
4–6 metai		
	Igyvendindamas kūrybinius sumanymus, derina bent dvi mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones, skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalinasi su kitais. Pradedą suprasti, kaip valdomi robotai, išbandydamas sudarytą paprastą programą atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines skaitmeninio turinio saugaus dalinimosi taisykles.	• Įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, kurių metu gyvai arba nuotolinėmis priemonėmis bendraujama su vaikais ar suaugusiais, kalbančiais kitomis kalbomis ar lietuvių kalbos tarmėmis. • Kalbos supratimą plėtoja gaudamas informaciją ir kitais pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudamas. • Rašytinės raiškos gebėjimus ugdo išatrasdamas raides skaitmeniniuose įrenginiuose, siedamas jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis, rašydamas spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu.
Meninė raiška		
<i>Vertybė nuostata:</i> domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminiai gebėjimai:</i> pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis. Atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas	2–3 metai Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinis kūrinius palydi garsais, veiksmais, sava kalba pasakoja, ką nupiešė. Dainuoja nesudėtingas daineles, kartoja pavienius, lengviau įsimintinus žodžius, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Žaidžia vaidmeninius, muzikinius žaidimus. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves.	• Žodinės kalbos suvokimą ugdo dalyvaudamas inicijuojamuose vaidmenų žaidimuose, žaidimuose su žaislais ir įvairiomis priemonėmis bei kitose žaismės situacijose. • Plėtoja rašytinės raiškos gebėjimus mėgdžiodamas suaugusiuosius ir eksperimentuodamas. • Kreipia dėmesį į aplinkoje esančias raides, žodžius, simbolius, stebi rašančiuosius, domisi įvairiomis rašymo,

menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.		vaizdinės informacijos pateikimo priemonėmis, galimybe palikti ženklus popieriuje, kitose priemonėse.
	4–6 metai	
	Keliais žodžiais ar sakiniais pasako savo įspūdžius apie išklaustą muziką, eilėraštį, pasaką, šokį; pastebi kai kuriuos meninės kūrybos proceso ypatumus. Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	• Režisūriniai, siužetiniai, vaidmenų, žodiniai, kolektyviniai ir kiti žaidimai kuria vaikui naujas patirtis ir kalbines situacijas, kuriose iki šiol jis nėra dalyvavęs, suteikia galimybę plėsti žodyną, peržengiantį artimiausios aplinkos temas. • Plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai padeda ugdytis žodinės kalbos supratimą. • Kalbinės raiškos būdus tyrinėja keisdamas balso stiprumą, kalbėjimo tempą, intonaciją, eksperimentuodamas garsais ir žodžiais, kurdamas naujadarus, žaisdamas kalba ir kurdamas savo kalbas.
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata:</i> nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai:</i> pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	2–3 metai	
	Domisi supančia aplinka. Atpažįsta šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose. Natūraliai įsitraukdamas į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas parodo, kad žino paros dalių seką, orų kaitą. Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus. Dalyvauja prižiūrint augalus.	• Mokosi išklausti, kalbėti pačiam, dalyvauti dialoge ar poliloge, mokytojiui sukuriant klausymosi aplinką įvairovę. • Kasdienėse veiklose mokytojo skatinamas mokosi išreikšti ir įvardyti savo emocijas, poreikius. • Supranta savo ir artimųjų vardus, paprastus klausimus ir prašymus, artimiausios aplinkos daiktų, reiškinių ir veiksmų pavadinimus.
	4–6 metai	
	Pasako savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jas palygina su kai kuriomis kitų tautų šventėmis. Skiria ir pavadina	• Įsitraukia į kūrybines ir kitokias aktyvias veiklas su kitomis kalbomis kalbančiais bendraamžiais,

	suaugusių šeimos narių ir kitas dominančias profesijas. Išvelgia gyvūnų ir augalų kai kuriuos panašumus ir skirtumus, pagal kuriuos juos grupuoja. Jaučiasi atsakingas už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką bei jos ateitį: apmąsto ir siūlo būdus, kaip ją rūpintis, prižiūrėti, puošti. Paaiškina, kodėl išteklius reikia tausoti.	bendraudamas su svečiais, jungdamasis į tinklus su kitų šalies regionų ir kitų šalių vaikais, klausydamasis skaitomų istorijų, skaitydamas knygutes dviem ar keliomis kalbomis, žiūrėdamas filmukus. • Įsitraukia į veiklas, žaidimus, kurių metu piešiniiais, rašinėjimais, raidėmis pavaizduoja savo patirtį, išgyvenimus, norus, rašo žinutes, laiškelius tėvams (globėjams), vaikams, mokytojams.
--	--	---

17.3.1. Ugdymo(si) srityje „Aš kalbų pasaulyje“ mokytojas kuria vaikams ne tik tinkamą, stimuliuojančią aplinką, bet ir sąlygas, skatinančias būtinas vaikų kalbiniams gebėjimams atsiskleisti. Sėkmingam įsitraukimui mokytojas siūlo įdomias ir aktualias veiklas, žaidybines situacijas, skaitomas ir nežodiniu būdu pasakojamas istorijas, iššūkio situacijas, kurios sužadina prigimtinių vaikų smalsumą, domėjimąsi ir emocinį įsitraukimą į bendravimo ir bendradarbiavimo procesus. Vaikų dalyvavimas įsitraukus moko klausyti ir įsiklausyti, skatina kūno kalba ir verbaline išraiška reaguoti į kalbančiųjų intencijas, plėtoja kalbinės raiškos gebėjimus. Kiekvieno vaiko poreikiams ir gebėjimams mokytojas taiko individualizuotas veiklas, užtikrinant, kad visi jaustųsi įtraukti ir motyvuoti.

17.3.2. Dialogiškas ugdymo procesas apima aktyvų dalyvavimą dialoguose, diskusijose ir problemų sprendimo veiklose, kur mokytojas užduoda atvirus klausimus ir skatina vaikus išsakyti savo nuomonę bei ją argumentuoti. Patirtinis mokymasis yra skatinamas kuriant situacijas, kuriose vaikai gali savarankiškai taikyti įgytas žinias ir įgūdžius.

17.3.3. Priemonės, aktyvinančios vaiko kalbą yra žaidimai. Didaktiniai stalo, žodiniai žaidimai lavina vaikų kalbinius įgūdžius, socialinius gebėjimus ir kūrybiškumą. Vizualinės ir sensorinės priemonės, tokios kaip paveikslėlių knygos ar vaizdo medžiaga, padeda gilinti kalbos supratimą ir raišką.

17.4. Ugdymo(si) sritis „Tyrinėju ir pažįstu aplinką“:

Pasiekimų sritis	Vaiko gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
	2–3 metai	
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinė nuostata:</i> nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai:</i>	Atpažįsta neseniai patirtus įvykius – žvelgdamas į nuotraukas ar įrašus, prisimena, kas vyko šeimoje ar grupėje. Dalyvaudamas kasdienėje veikloje – ryto rate, žaidime – parodo, kas vyksta po ko. Jaučia dienos ritmą. Vaikas vis geriau	• Žaisdami tyrinėja daiktų dydį, spalvą, paviršių, svorį. • Per pojūčius ir žaidimą mokosi lyginti, atrasti ir įvardinti šiuos daiktų skirtumus.

pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	pažįsta savo aplinką – pastebi gamtos pokyčius, domisi augalais ir gyvūnais, pradeda juos įvardyti tiksliais pavadinimais. Įsitraukia į rūpinimosi veiklas – noriai laisto augalus, stebi, kas pasikeitė, pastebi naujus lapelius ar žiedus. Gamtos pasaulis tampa kasdienybės dalis.	
4–6 metai		
	Įvardija savo šalies ir sostinės pavadinimą. Papasakoja apie tradicines šventes, jų papročius ir palygina kai kurias jų su kitų tautų šventėmis. Atpažįsta ir įvardija suaugusių šeimos narių bei jam įdomias profesijas. Pastebi augalų ir gyvūnų panašumus bei skirtumus ir geba juos grupuoti pagal tam tikrus požymius. Jaučia atsakomybę už socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, svarsto, kaip ją saugoti, prižiūrėti ar puošti, ir supranta, kodėl svarbu tausoti gamtos išteklius.	● Stebi daiktus iš įvairių pusių – iš viršaus, apačios, liečia, uosto ir atpažįsta juos pagal požymius: spalvą, tekstūrą, formą, kvapą. Geba surasti daiktą pagal žodinį apibūdinimą. ● Stebėdamas aplinką, vaikas supranta daiktų paskirtį ir jų prasmę, prisitaiko prie aplinkybių, ugdo savarankiškumą. Geba orientuotis erdvėje – atpažįsta, ką galima apeiti, pakelti ar pernešti, o ko geriau neliesti, pagal daiktų savybes ir jų išsidėstymą aplinkoje. ● Remdamasis savo patirtimi, vartydamas paveikslėlių ar interaktyvias knygas, žiūrėdamas vaizdo medžiagą, žaisdamas ar stebėdamas aplinką išvykų metu, susipažįsta su žmonių bendravimo priemonėmis ir įvairiomis transporto priemonėmis. Geba jas grupuoti. ● Stebi, renka ir tyrinėja augalus, atpažįsta bei įvardija jų dalis – lapus, žiedus, vaisius, sėklas ir kt. ● Tyrinėdamas gamtą stebi ir aiškinasi vykstančius reiškinius, pastebi ryšius tarp gyvosios ir negyvosios gamtos, supranta jų sąsajas ir tarpusavio priklausomybę.
2–3 metai		
Matematinis mąstymas	Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta juos įvairiose	● Pažįsta ir atpažįsta daiktus pasitelkdamas visus

<i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. <i>Esminiai gebėjimai:</i> atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	formose (užrašytus, daiktuose, paveikslėliuose) ir susieja su kiekiu. Geba paduoti tiek daiktų, kiek prašoma, supranta eiliškumą – kas yra pirmas, antras. Lygindamas du daiktus, pastebi skirtumus pagal ilgį, masę ar tūrį. Atrenka ir tapatina daiktus pagal spalvą, formą ar dydį. Kopijuoja dviejų elementų sekas – vaizdines, garsines ar judesius.	pojūčius – regą, klausą, uoslę, skonį ir lytėjimą. Įvardija daiktą spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį ir tekstūrą. • Natūraliai pradeda suvokti daiktų kiekį iki 5 jų neskaiciuodamas – tiesiog pažvelgęs atpažįsta, kiek daiktų yra (matomų skaičių suvokimas). • Padedamas mokytojo, supranta, kad skaičius „vienas“ reiškia vieną daiktą. Mokosi, jog skaičiuojant svarbu vartoti tą pačią skaičių seką, o paskutinis ištartas skaičius nusako visų suskaiciuotų daiktų kiekį. • Natūraliai įsitraukia į žaislingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima pilti ar dėti įvairius daiktus – tyrinėja jų savybes per žaidimą.
4–6 metai		
	Nuosekliai įvardija skaičius nuo 0 iki 10 ir moka juos užrašyti skaitmenimis. Geba tiksliai paduoti prašomą daiktų kiekį, net kai jų daugiau nei 5, pasako, kiek jų yra daugiau už 5 ir kiek trūksta iki 10. Atlieka sudėties ir atimties veiksmus iki 7. Skaiciuodamas ir sprenddamas problemas, žymi, vaizduoja bei interpretuoja duomenis naudodamasis grafikais. Palygina 2–3 panašius daiktus pagal ilgį, masę ar tūrį ir vartoja žodžius, apibūdinančius skirtumus. Apibūdina, kaip daiktai yra išsidėstę vienas kito atžvilgiu erdvėje.	• Savarankiškai skirsto pasirinktus daiktus, klasifikuodamas juos į kategorijas pagal vieną požymį – dydį, formą, spalvą ar tekstūrą. Pradeda rūšiuoti ir pagal du požymius vienu metu. • Veikdamas su daiktais, mokosi sutelkti dėmesį, mąstyti ir prisiminti informaciją, ugdomi kantrybę, savikontrolę bei mokosi atsakingai elgtis su daiktais, juos tausoti. • Tyrinėja ir lygina realius daiktus su jų atvaizdais, stebėdamas juos iš skirtingų perspektyvų. • Pastebi daiktų seką kasdienėse situacijose: kelio ženklus, perėją ir kitus svarbius aplinkos objektus. • Naudodamas daiktus, piešinius ar kurdamas istorijas, pradeda suvokti sudėties ir atimties veiksmų prasmę –

		supranta, kad vieni daiktai pridedami, o kiti – atimami. • Įsitraukia į skaičiavimo veiklas, kuriose mokosi skaičiuoti didėjimo tvarka – prideda po vieną, naudodamasis daiktais, piešiniais ar rankų pirštais.
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminiai gebėjimai:</i> geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas.	2–3 metai	
	Žaidžia įstaigos aplinkoje esančiais išmaniaisiais žaislais be ekranų, naudodamasis pagrindinėmis jų paleidimo ir veikimo funkcijomis. Žodžiais, garsais ar veiksmais perteikia kasdinių veiklų atlikimo eiliškumą, atlieka mokytojo ar bendraamžių sakomas komandas. Pradedą laikyti paprasčiausių išmaniųjų žaislų ir priemonių saugaus naudojimo taisyklių.	• Žaisdamas ir tyrinėdamas aplinką domisi įvairiais jų amžių atitinkančiais išmaniaisiais daiktais be ekranų, esančiais grupėje.
	4–6 metai	
	Igyvendindamas kūrybinius sumanymus, naudoja mokytojo pasiūlytas skaitmenines priemones ir derina skirtingus turinio tipus. Sukurtu turiniu dalijasi su kitais. Išbandydamas paprastą roboto valdymo programą, pradeda suprasti, kaip jis veikia, atpažįsta klaidas ir koreguoja veiksmų seką. Supranta pagrindines taisykles, kaip saugiai naudotis skaitmeniniu turiniu.	• Tyrinėja gamtos ir žmogaus sukurtus daiktus naudodamasis įvairiomis priemonėmis – skaito knygas, informacinius tekstus, stebi tiksliai parinktus vaizdo įrašus. • Domisi, kaip kuriami daiktai, supranta, kad tam reikia žinių, pastangų ir kūrybiškumo. • Susipažįsta su įvairiais tyrinėjimui skirtais daiktais ir prietaisais – lupa, magnetu, mikroskopu, svarstyklėmis – ir mokosi jais naudotis, tyrinėdamas gamtos radinius bei žmogaus sukurtus daiktus. • Kartu su suaugusiuoju aptardamas, sužino skaitmeninių priemonių saugaus ir atsakingo naudojimo bei virtualaus bendravimo taisykles ir mokosi jas taikyti praktinėse situacijose.

2–3 metai		
Kalbų supratimas <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai:</i> klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus.	Vaikas trumpam susikaupia klausydamasis, supranta ir reaguoja į veiksmų bei savybių pavadinimus, trumpus 3–4 žodžių sakinius, greitai įsimena naujus žodžius. Reaguoja į girdimą ritmą, intonaciją, supranta kūno kalbą, mimiką, dažnai vartojamus gestus, simbolinius paveikslėlius ar ženklus. Skiria paveikslėlius nuo teksto, domisi užrašais – klausia, kas parašyta, ar prašo paskaityti. Geba sieti paveikslėliuose pavaizduotus objektus su tikrais daiktais aplinkoje. Stengiasi išklaudyti trumpus skaitomus, pasakojamus ar dainuojamus tekstus, o jų prasmę perteikia vaidindamas, žaisdamas ar pakartodamas kelis žodžius.	Kalbinamas išmoksta vis daugiau linijų, plokštumos (dvimačių) ir erdvinių (trimačių) figūrų pavadinimų. Džiaugiasi atpažinęs šias figūras paveikslėliuose ir suradęs jų atitikmenų aplinkoje.
	4–6 metai	
	Klausosi savo ir draugų kalbos įrašų, supranta pajuokavimus, dviprasmybes, erzinius, dažnai vartojamus frazeologizmus ir humoro elementus. Pradedą suvokti kai kurių žodžių ar frazių perkeltinę reikšmę, supranta keletą dažniausiai artimoje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių. Pradedą suvokti, kad raštas yra sistema su taisyklėmis, domisi įvairiais rašytiniais tekstais, supranta jam skaitomų sudėtingesnių tekstų turinį ir įvykių seką, gali numatyti galimus tolimesnius įvykius.	- Tyrinėdamas daiktus, lengviau supranta jų savybes ir mokosi jas įvardyti, kai mokytojas jį skatina stebėti, užduoda klausimus ir suteikia grįžtamąjį ryšį. - Mokosi kelti klausimus apie artimiausią aplinką, į kuriuos galima atsakyti „taip“ arba „ne“. - Dalyvauja apklausose, kuriose atsakymų kiekis neviršija 10. - Drauge su mokytoju ir bendraamžiais svarsto, kaip galima rinkti, užrašyti ir užkoduoti duomenis. - Kalbėdamas ir dalindamasis pastebėjimais vis geriau įsisavina bei vartoja žodžius, susijusius su ilgio, masės ir tūrio (talpos) matavimu.
2–3 metai		
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Smalsauja, stebisi naujais daiktais ir reiškiniiais, atsargiai juos tyrinėja, stengiasi suprasti, kaip viskas veikia ar vyksta. Žaisdamas ir eksperimentuodamas su gamtinėmis medžiagomis,	- Aktyviai įsitraukia į veiklas, kuriose tyrinėja ir lygina daiktus tiek eksperimentų metu, tiek kasdienėje veikloje. - Tyrinėja, kaip galima keisti objektų padėtį

<i>Esminiai gebėjimai:</i> aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo.	spalvomis, formomis, kiekiais, garsais ir judesiais, lavina kūrybiškumą ir atranda naujus veikimo būdus. Pamėgdžiodamas suaugusįjį, ištraukia į tyrinėjimą ilgesniam laikui, džiaugiasi atradimais ir noriai dalijasi jais su aplinkiniais.	erdvėje – juos pasukdamas, apversdamas ar pastumdamas – ir pastebi, kaip tokie veiksmai keičia jų išsidėstymą.
	4–6 metai	
	Domisi daiktų ir reiškinių savybėmis, stebi ir tyrinėja, kaip vyksta augimo procesai. Lygina įvairius objektus – daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus ir žmones – pagal jų požymius ir savybes, grupuoja juos pagal pasirinktus kriterijus. Pasirenka tinkamas priemones ir įrankius tyrinėjimui. Reflektuodamas išreiškia, ką pastebėjo, suprato ar sužinojo, kelia klausimus ir siūlo, ką dar būtų įdomu ištirti	• Domisi daiktų veikimo principu ir siekia suprasti, kaip jie tarpusavyje susiję. • Lygina tos pačios rūšies daiktus, pastebi jų skirtumus. • Padedamas mokytojo, tyrinėja, kaip daiktai keitėsi bėgant laikui – kokie buvo anksčiau, kokie yra dabar, kaip žmonės juos tobulino ir pritaikė savo reikmėms. • Lygina senus ir šiuolaikinius daiktus, apibūdina jų išvaizdą, paskirtį, veikimą ir medžiagas, iš kurių jie pagaminti. • Žaisdamas ir tyrinėdamas aplinką, natūraliai susiduria su fiziniais reiškiniais ir pradeda suprasti jų dėsningumus – kaip veikia trauka, stūmimas, pusiausvyra ar judėjimas.
	2–3 metai	
Problemų sprendimas <i>Vertybinių nuostatų:</i> nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminiai gebėjimai:</i> geba atpažinti ir įvardinti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai.	Susidūręs su sunkumu parodo, kas jam nepavyksta – pasitelkdamas žodžius, mimiką ar kūno kalbą. Bando pats spręsti kasdienes problemas, o jei nepavyksta – stebi, kaip tai daro kiti, ir mėgina jų būdus pritaikyti arba kreipiasi pagalbos. Mokosi iš patirties – keičia, taiso ar gerina savo sprendimus.	• Pradeda atpažinti pasikartojančius reiškinius ir nuspėjamai reaguoja į įprastus įvykius, kurių pasekmes gali numatyti, pavyzdžiui, supranta, kad paspaudus jungiklį žaislas ims judėti. • Žaisdamas geba atlikti dviejų paprastų, jam suprantamų veiksmų seką, laikydamasis tam tikros tvarkos.
	4–6 metai	
	Atpažįsta ir drąsiai priima sudėtingas veiklas, kliūtis ar problemas ir stengiasi jas įveikti savarankiškai arba	• Padedamas mokytojo lygina daiktus, ieško jų panašumų ir skirtumų bei stengiasi spręsti iškilusias

	bendradarbiaudamas su kitais. Susidūręs su nauja situacija, pasitelkia turimas žinias ir patirtį, pradeda svarstyti įvairius sprendimo būdus. Stebi savo veiklos rezultatus, aptaria juos ir mokosi įvertinti priimtų sprendimų pasekmes.	problemas. • Kalbasi apie tai, kuo gyvūnai yra naudingi, aiškinasi, kokių sąlygų jiems reikia, kad gyventų ir gerai jaustųsi. Svarsto, kaip gyvūnai prisitaiko prie skirtingos aplinkos ir kokie yra žmogaus santykiai su gyvūnais. • Dalyvaudamas mokytojo suplanuotose matematinėse ir STEAM veiklose mokosi samprotauti ir kūrybiškai taikyti skaičiavimo patirtį – skaičiuoja, lygina, matuoja, ieško sprendimų realiose ar žaidybinėse problemų situacijose.
	3–4 metai	
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata:</i> noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. <i>Esminiai gebėjimai:</i> pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, ištraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Sugalvoja veiklą, pasirenka patinkantį žaislą ar meno kūrinį ir siekia atlikti pasirinktą užduotį. Veikdamas domisi, kaip viskas vyksta, stebi, klausia ir eksperimentuoja. Patiria džiaugsmą iš to, ką nuveikė ir ką naujo sužinojo.	• Grupuoja daiktus pagal jų formą, spalvą ar dydį pasitelkdamas specialius rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones. • Žaisdamas ir tyrinėdamas įvairiose aplinkose – tiek viduje, tiek lauke – ir bendraudamas su mokytoju, mokosi duoti nurodymus apie daiktų judėjimo kryptį ir buvimo vietą bei suprasti ir vykdyti kitų pateiktus tokio pobūdžio nurodymus.
	4–6 metai	
	Aktyviai ištraukia į naują veiklą, pasitiki savo žiniomis ir išsako, ką jau moka bei ko norėtų išmokti. Planuoja savo veiksmus ir priemones, stebi darbo eigą, išbando skirtingus sprendimus, juos koreguoja. Pasiekęs tikslą, džiaugiasi rezultatu ir dalijasi savo patirtimi, įvardydamas, ko išmoko, kas sekėsi ar nepavyko ir ką dar norėtų patirti, išbandyti.	• Stebi, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, domisi jų veikimo principu ir patys juos išbando. • Žaisdamas kūrybiškai panaudoja daiktus skirtingoms veikloms ir mokosi juos tausoti. • Įvairių praktinių veiklų metu pradeda suprasti, ką reiškia duoti ir vykdyti nurodymą ar komandą (ypač per žaidimus ar STEAM).

17.4.1. Pedagogo vaidmuo šioje ugdymo srityje – kurti prasmingus ir vaikų smalsumą žadinančius kontekstus. Mokytojas skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniiais, taikydamas įvairius metodus: stebėjimą, eksperimentavimą, skaitmenines technologijas ir kūrybines

veiklas. Ugdymo(si) metu jis derina vaikų savarankišką žaidimą su struktūruota veikla pagal aiškias taisykles. Mokytojas palaiko vaikų pastangas suprasti ir paaiškinti savo veiksmus, rasti paaiškinimus bei taikyti įgytas žinias naujose situacijose.

17.4.2. Taikomos strategijos – personalizuotas, savivaldus, dialogiškas, judrus, tyrinėjimu grįstas, kūrybinis ir reflektuojantis ugdymas(is) – padeda vaikams visapusiškai pažinti aplinką, gilinti supratimą ir plėtoti įvairius gebėjimus.

17.5. Ugdymo(si) sritis „Kuriu ir išreiškiu“:

Pasiekimų sritis	Vaiko gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminiai gebėjimai:</i> atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	2–3 metai	
	Emocingai reaguoja girdėdamas garsų, intonacijų sąskambį, stebėdamas savo ir kitų piešinius, paveikslus, šokių judesius, gamtos objektus bei reiškinius. Skirtingai reaguoja į estetinio patyrimo kontrastus (gražu – bjauru; šviesu – tamsu; tylu – garsu). Turi savo nuomonę (patinka, nepatinka) apie savo ir kitų kūrybą bei aplinką. Džiaugiasi, rodo, ką nors sako kitiems apie savo kūrybą.	- Klausosi įvairių epochų, stilių ir kultūrų muzikos kūrinių, kuriuos atrenka mokytojai, siekdami formuoti turtingą muzikinę patirtį ir ugdyti vaiko estetinį suvokimą. - Stebi bei tyrinėja vizualiai patrauklius aplinkos objektus ir reiškinius, reaguoja į mokytojo demonstruojamą žavėjimąsi gamta ir kultūra, taip mokydamasis vertinti estetinę aplinkos kokybę. - Patiria vizualinį pasaulį aplinkoje, kurioje estetiniai sprendimai (spalvų, šviesos, medžiagų naudojimas) yra apgalvoti ir harmoningi. Turi galimybę daiktus ne tik stebėti, bet ir juos liesti, tyrinėti iš skirtingų perspektyvų, kas padeda plėtoti vaiko estetinį jautrumą ir kūrybinį mąstymą.
	4–6 metai	
	Noriai įsitraukia ir mėgaujasi muzikavimu, šokiu, vaidyba, dailės veikla. Grožisi žmogaus sukurtos aplinkos ir gamtos spalvomis, formomis, garsais. Skirtingai reaguoja klausydamas ir stebėdamas įvairaus pobūdžio meno kūrinius, natūraliai priima stilių ir žanrų įvairovę. Atkreipia dėmesį į kūrinių ypatumus: spalvų, judesių, garsų įvairovę, muzikos, šokio nuotaiką. Demonstruoja savitą estetinį skonį. Pasako, kas patiko –	- Klausosi mokytojų atrinktos įvairių epochų, stilių ir kultūrų muzikos, plėsdamas savo estetinę patirtį ir lavindamas muzikinį skonį. - Jaučia ir atpažįsta vizualinio pasaulio ypatumus aplinkoje, kur spalvos, šviesa ir medžiagos naudojamos apgalvotai, leidžiant vaikui stebėti, liesti ir tyrinėti aplinkos objektus

	nepatiko, gerai – blogai, gražu – bjauru; ką patyrė dainuodamas, šokdamas, vaidindamas, piešdamas. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrėsi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais.	įvairiais būdais. • Piešia, spalvina ir kuria vis įvairesnėmis priemonėmis, turtindamas savo meninės raiškos žodyną, stebėdamas, aptardamas ir analizuodamas savo, bendraamžių bei menininkų kūrybą. • Patiria teatro meną dalyvaudamas, stebėdamas ar analizuodamas įvairių formų spektaklius, vykstančius tiek skyriuje, tiek už jo ribų.
2–3 metai		
Meninė raiška <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminiai gebėjimai:</i> pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, išpūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti.	Žaisdamas tyrinėja ant skirtingų paviršių paliktus pėdsakus ar išgautus vaizdus, mėgaujasi skirtingais potyriais. Kuria statinius, lipdinius, keverzones ar „galvakojus“. Grafinius ir erdvinius kūrinius palydi garsais, veiksmiais, sava kalba. Vienas ir kartu su kitais dainuoja nesudėtingas daineles, jų tekstą interpretuoja kūno judesiais. Įvardija arba parodo, kad supranta kai kuriuos muzikos kontrastus. Tyrinėja ir atranda naujų judesių bei jų derinimo būdų. Judėdamas tyrinėja savo ir kitų vaikų asmenines erdves	• Klausosi aplinkos skleidžiamų garsų ir savo balso, intuityviai ieško ryšio tarp to, ką girdi aplinkoje, ir to, ką pats gali sukurti. • Mokosi vis tiksliau atkartoti paprastus ritminius ir melodinius darinius, formuojasi jo pirmieji muzikos kalbos suvokimo įgūdžiai. • Žaisdamas muzikinius žaidimus ir atlikdamas ritmines užduotis, vis labiau įsitraukia į veiklą: susitelkia, išlaiko dėmesį, plėtoja įgimtą domėjimąsi muzika. • Judėdamas laisvoje, saugiai parengtoje aplinkoje, pradeda jausti laiko tėkmę: suvokia skirtingą judėjimo tempą, moka reaguoti į pokyčius – greitėja ar lėtėja pagal muziką, natūraliai šokinėja ar juda ritmingai, pajusdamas judesio ir garso dermę.
	4–6 metai	
	Eksperimentuoja sudėtingesnėmis dailės technikomis, skaitmeninio piešimo ir kitomis kompiuterinėmis technologijomis. Turi išankstinį kūrybinį	• Mokytojo skatinamas plėtoja spontanišką kūrybinį dainavimą („arioso“), laisvai reikšdamas savo mintis ir emocijas muzikos forma. • Judesiu vis aiškiau

	sumanymą, nuosekliai bando jį įgyvendinti; įgyvendindamas įvairias idėjas dažniausiai tikslingai pasirenka dailės priemones ir technikas. Pateikia savo muzikinę kūrybą grafiniais ženklais arba naudodamas skaitmenines programas. Kuria garsinius fonus ir perkusinius akompanimentus. Siūlo naujus šokio raiškos būdus, eksperimentuoja, kaip judesiais galima pavaizduoti įvairias emocijas ir nuotaikas, charakteringus veikėjų judesius.	perteikia muzikos frazes, tiksliau imituoja girdėtą melodinę ar ritminę medžiagą, tobulina kvėpavimo kontrolę, plečia savo vokalinį diapazoną. Spontaniškai dainuodamas daineles su pasikartojančiais ritmo elementais ir aiškia tonacija, geriau jaučia metrinį pulsą. • Muzikuodamas naudojantis kūno perkusija bei įvairiais instrumentais, vaikas lavina smulkiąją motoriką ir raumenų kontrolę, išmoka suimti, kratyti, mušti, trinti, ritmingai groti pagal muziką. • Kurdamas grafinius ir spalvinius vaizdus, piešdamas įvairiomis priemonėmis, vaikas vis labiau įvaldytą techniką naudoja tikslingai, plėtoja savo kūrybinę saviraišką ir vizualinę kalbą.
	2–3 metai	
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai:</i> individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	Žaidžia su kitu vaiku, pradeda derinti savo veiksmus su kito žaidėjo veiksmiais. Tikslingai renkasi žaislus, pasirenka arba pats susikuria erdvę žaidimui. Kartodamas veiksmus žaidžia vieną įsiminusį įvykį, jungia du tris žaidybinius veiksmus į paprastą kasdienį siužetą.	• Mokosi savarankiškai pasirinkti žaidimui tinkamą erdvę arba, padedant mokytojiui, susikurti ją pagal savo sumanymą. • Žaisdamas su įvairiomis priemonėmis ir medžiagomis, skirtomis erdvinei vizualinei raiškai, vaikas natūraliai lavina erdvinį suvokimą bei gebėjimą struktūruoti erdvę pagal žaidimo situacijas.
	4–6 metai	
	Sėkmingai sąveikauja su kitais, buriiasi į didesnes 3–5 vaikų grupeles. Susitaria dėl bendros žaidimo temos, idėjos, eigos, vaidmenų pasidalinimo ir erdvės. Vartoja kalbą tardamiesi, planuodami žaidimą, plėtodami vaidmenis ir spręsdami konfliktus. Mėgsta žaisti netradicinėse erdvėse (kieme, gamtoje),	• Įgijęs patirties individualiuose ir dviejų vaikų režisūriniuose žaidimuose, vaikas palaipsniui pereina prie sudėtingesnių siužetinių vaidmenų žaidimų. • Kurdamas žaidimus geba prisiimti vaidmenis, atspindinčius jam

	išradingai jas pritaikydamas žaidimui. Tvarko žaidimo erdves prieš žaidimą ir jį baigus. Drauge su kitais vaikais plėtoja tęstinius siužetinius vaidmenų žaidimus. Žaisdamas improvizuoja, kuria vis sudėtingesnius siužetus, kuriuose susipina realios patirtys su fantastiniais elementais ir personažais. Žaisdamas su kitais lanksčiai kaitalioja vaidmenis, kontroliuoja savo ir kitų veiksmus.	pažįstamas socialines situacijas, ir sąmoningai siekia atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas. • Aptaria žaidimo temą, planuoja veiksmų eigą, susitaria dėl vaidmenų pasiskirstymo ir lanksčiai juos keičia. • Mokosi kontroliuoti savo ir kitų veiksmus, spręsti išylančius nesutarimus laikantis bendrų žaidimo taisyklių.
	2–3 metai	
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata:</i> nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminiai gebėjimai:</i> pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais.	Pakartotinai sugrįžta prie dominančių raiškos būdų tyrinėjimo. Perkuria patikusius garsus, judesius, veiksmus, vaizdus, atradamas naujus derinius. Žaisdamas atlieka įsivaizduojamus menamus veikėjo veiksmus. Rodo susidomėjimą kitų kūryba ir norą veikti kartu su kitais.	• Išreiškia save per judėjimą ar paprastus veiksmus. • Pažįsta pasaulį per savo kūno patyrimą – liesdamas, judėdamas, klausydamasis, tyrinėdamas garsus ir aplinką, formuoja pirmuosius kūrybinius impulsus.
	4–6 metai	
	Generuoja naujas idėjas, fantazuoja apie tai, ką nori sukurti. Neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones ir kūrybos būdus įvairiose kasdienio gyvenimo ir veiklos srityse. Numato, kaip ir kokiomis priemonėmis sieks kūrybinio rezultato, padedamas sprendžia kūrybinius iššūkius, pagal savo įsivaizdavimą siekia pabaigti kūrybinį darbą, paskatintas jį tobulina. Supranta ir nusako konkretaus savo kūrinio paskirtį. Pasakoja apie tai, ką sukūrė, apie pasirinktus kūrybos būdus, medžiagas, priemones.	• Šokdamas, dainuodamas ar improvizuodamas, vaikas eksperimentuoja su įvairiais garsais, balsais, judesiais, medžiagomis – tai padeda jam kurti siužetus, plėtoti idėjas, lavinti vaizduotę. • Kūrybos procese aktyviai naudoja tiek tradicines, tiek netikėtas medžiagas ir kuria kompozicijas, kurios atspindi jo nuotaikas, mintis ir patirtį. • Dalyvauja teatralizuotose veiklose, pavyzdžiui, šventėse ar pasakų inscenizacijose, kurios praturtina jo kūrybinę patirtį ir socialinę suvokimą.
	2–3 metai	
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir	Smalsauja, stebisi; atsargiai elgiasi su nepažįstamais daiktais ir medžiagomis; stebi ir bando aiškintis, kas tai yra, kaip tai veikia, vyksta. Fantazuoja ir	• Įgijęs daugiau judesių valdymo įgūdžių, laisviau juda įvairiose erdvėse, aktyviai tyrinėja aplink esančius objektus, drąsiai

samprotauja. <i>Esminiai gebėjimai:</i> aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, dydžiais, kiekiais, spalvomis, judesiu, mimika, garsais ir intonacija; tyrinėdamas atranda naujus veikimo būdus. Naujus tyrinėjimo būdus ir patirtis spontaniškai pradeda naudoti kituose kontekstuose.	imasi naujų patirčių. Domėdamasis mokytojo siūlomomis priemonėmis, eksperimentuoja – tepliodamas, braukdamas, spausdamas dažus ar kitas medžiagas, pastebi atsirandančius pėdsakus, jaučia skirtingas tekstūras, stebi spalvų, linijų, dėmių įvairovę.
	4–6 metai	
	Kelia klausimus, spėlioja, padedamas numato tiriamosios veiklos eigą, rezultatus. Lygina daiktus, medžiagas, augalus, gyvūnus, žmones, atsižvelgdamas į jų požymius, savybes; objektus ir reiškinius tikslingai grupuoja; iš pasiūlytų įrankių, priemonių, medžiagų pasirenka reikiamas tyrinėjimui. Paaiškina, kad tyrinėjant su daiktais, medžiagomis, augalais, gyvūnais reikia elgtis atsargiai; kalbėdamas apie tyrinėjimą remiasi jo rezultatais; apibūdina tyrinėjamų objektų požymius, panašumus ir skirtumus; savo stebinius palygina su kitų stebiniais, kartais susieja skirtingus pastebėjimus.	- Tyrinėja įvairias judėjimo savybes – greitį, ritmą, jėgą, kryptį ir erdvės panaudojimą. - Eksperimentuodamas atranda skirtingus judėjimo būdus, spontaniškus veiksmus pradeda derinti su šokio elementais. - Bendradarbiaudamas su kitais vaikais ir suaugusiais, gilina žinias į temas, kurios kyla iš jo asmeninių patirčių, kūrybinių sumanymų ar įkvėpimo, patirto klausantis muzikos, sekamų pasakų, stebint teatro pasirodymus ar dailės kūrinius.
2–3 metai		
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata:</i> domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai:</i> atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus.	Pradeda atpažinti, ką jaučia, turi savus emocijų ir jausmų raiškos būdus, pradeda vartoti emocijų pavadinimus. Reaguoja į kito vaiko ar suaugusiojo džiaugsmo, liūdesio, pykčio emocijų išraiškas.	Pastebėjęs džiugias kitų reakcijas, vis dažniau kartoja sėkmingus savo veiksmus ir garsus, siekdamas pakartotinio socialinio atsako.
	4–6 metai	
	Atpažįsta ir pavadina savo emocijas bei jausmus, įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Emocijas ir jausmus dažniausiai išreiškia sau ir kitiems priimtinais būdais. Gana tiksliai iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato ir pasako, kaip jaučiasi kitas; pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti. Pradeda kalbėtis apie tai, kaip	- Dalyvaudamas žaidimuose, išraiškingai naudoja kūno kalbą, mimiką, balso intonaciją, mokosi jautriai ir kūrybingai perteikti savo išgyvenimus, stiprina gebėjimą empatiškai atliepti kitų emocijas. - Aptardamas savo patirtis su kitais, mokosi įvardyti jausmus, reflektuoti

	jaučiasi ir išreiškia jausmus, kokie emocijų ir jausmų raiškos būdai yra tinkami, kas gali padėti pasijusti geriau, jei esi nusiminęs, piktas.	emocijas ir kurti prasmingus ryšius su artimiausia aplinka.
--	--	---

17.5.1. Mokytojas kuria sąlygas, leidžiančias vaikams laisvai tyrinėti, eksperimentuoti ir atrasti įvairias kūrybos formas. Vaikai skatinami savarankiškai rinktis veiklas ir priemones, o mokytojas aktyviai stebi jų natūralią raišką, reaguoja į kūrybinės pastangas, padrąsina tęsti sumanymus arba atrasti naujus sprendimo būdus. Pozityvus, palaikantis mokytojo grįžtamasis ryšys tampa svarbiu vaikų kūrybinės saviraiškos stiprintoju, padedančiu plėtoti pasitikėjimą savimi, geriau suprasti savo kūrybą ir vertinti kitų vaikų pasiekimus. Mokytojas aktyviai remia vaikų žaidybinius sumanymus, skatindamas jų vaizduotę, simbolinį mąstymą ir bendravimo įgūdžius. Ugdydamas improvizacinius gebėjimus, jis padeda vaikams išreikšti save įvairiose žaidimo situacijose, prisitaikyti prie grupės narių ir lanksčiai reaguoti į kintančias aplinkybes.

17.5.2. Ugdymosi aplinkos organizuojamos taip, kad būtų gyvos, estetiškos, skatinančios vaikų smalsumą, savarankiškumą ir tyrinėjimo džiaugsmą. Dėmesys skiriamas tiek vidaus, tiek lauko erdvėms, o patirtys plečiamos ir už skyriaus ribų. Kiekvienoje aplinkoje užtikrinamas emocinis ir fizinis vaikų saugumas, kartu paliekant vietos jų savarankiškai iniciatyvai ir kūrybiniam ilgalaikiam įsitraukimui. Aplinkos modeliuojamos taip, kad vaikai galėtų patys pasirinkti veiklą, kūrybos priemones, partnerius ar darbo vietą, tyrinėti įvairias meninės raiškos galimybes ir pristatyti savo kūrybinius rezultatus įvairiais būdais. Tokie ugdymosi kontekstai skatina vaikus ne tik lavinti vaizduotę ir kūrybiškumą, bet ir ugdo socialinius įgūdžius, drąsina dalintis idėjomis, bendradarbiauti bei vertinti tiek savo, tiek kitų kūrybinius pasiekimus.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO SI TĖSTINUMAS

18. Vaikų ugdymo(si) pažanga ir pasiekimai vertinami vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių 1 priedas, 2023 m.).

19. Vaiko ugdymosi pasiekimai (toliau – pasiekimai) – tai žinios ir supratimas, gebėjimai, vertybinės nuostatos, kurie įgyjami vaikui dalyvaujant įvairiose ugdymosi aplinkose.

20. Vaiko pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymo(si) ypatumus bei daromą pažangą kaupimas, interpretavimas ir apibendrinimas. Vertinimas padeda analizuoti vaiko pasiekimų kaitą.

21. Vaikų pasiekimų vertinimu siekiama:

21.1. pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse, stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko;

21.2. padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo gebėjimus;

21.3. teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams;

21.4. tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus;

21.5. nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

22. Vertinimo procese dalyvauja mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai, vaikai, tėvai (globėjai).

23. Pasiekimų vertinimas vyksta šiais etapais:

23.1. Pradinis vertinimas. Atliekamas pradinis vertinimas, kai vaikas pradeda lankytis darželį, stebima vaiko pradinė adaptacija, įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai.

23.2. Nuolatinis stebėjimas ir dokumentavimas. Mokytojai nuolat dokumentuoja ugdymo procesą, renka reikšmingus vaikų ugdymosi proceso ir pasiekimų įrodymus. Mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus ir būdus: vaiko veiklos ir elgesio stebėjimą, darbelių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis, pokalbį su tėvais (globėjais) ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas.

23.3. Pasiekimų įvertinimas. Atliekamas du kartus per mokslo metus – rudens (spalį) ir pavasario (gegužę) laikotarpiais. Vaikų pasiekimų įvertinimas pateikiamas grafiškai, taip pat pateikiamas aprašomuoju būdu – trumpais, aiškiais komentarais, kuriuose nurodoma vaiko stiprybės, tai, kas jau pasiekta, ir sritys, kuriose dar reikalingas tobulėjimas (priedas).

23.4. Tolesnis planavimas. Sukaupta informacija naudojama tikslingam veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programas.

24. Vaikų pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašą, kuriame pateikta aštuoniolika pasiekimų sričių, pasiekimai skirstomi į šešis žingsnius, rodančius nuoseklų jų augimą. Vaiko pasiekimų žingsnių siejimas su amžiumi yra sąlyginis. Kiekvienas vaikas yra unikalus, pasižymi jam būdingu raidos tempu, turi skirtingą ugdymosi patirtį, todėl to paties amžiaus vaikų pasiekimai natūraliai gali skirtis. Santykinai išskiriami du amžiaus laikotarpiai: 1–3 žingsniuose aprašomi vaiko nuo gimimo iki trejų metų pasiekimai, 4–6 žingsniuose pateikti vaiko nuo trejų iki šešerių metų pasiekimai (priedas).

24.1. Vaiko pažanga yra individuali – kiekvienas vaikas mokosi savu tempu, pagal savo galias ir patirtis. Svarbu ne tai, kiek vaikas „žino“, bet kaip jis veikia, domisi, tyrinėja, kuria, bendrauja ir kaip keičiasi jo veiksmai laikui bėgant.

25. Vaikas yra aktyvus vertinimo dalyvis – jam suprantama kalba ir būdu paaiškinama, kodėl ir kaip vyksta vertinimas. Mokytojai nuolatos teikia vaiką motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį. Su vaikais pasidžiaugiama veikla, aptariamas veiklos procesas ir rezultatai, vaikai mokosi patys įsivertinti savo veiklos patirtis ir rezultatus.

26. Informacija apie vaikų pasiekimus kaupiama vaiko pasiekimų aplanke. Taip pat vaiko pasiekimai fiksuojami aprašomuoju būdu el. dienyne – trumpais komentarais apie daromą pažangą.

27. Su vaiko pasiekimų įvertinimais (du kartus per mokslo metus) tėvai (globėjai) supažindinami individualiai – kartu aptariami vaiko stiprieji gebėjimai, galimi pagalbos būdai ir tolimesni ugdymosi žingsniai. Jei yra poreikis, į aptarimą įtraukiami Vaiko gerovės komisijos atstovai, kiti specialistai, administracijos atstovai.

27.1. Apie kasdienes vaiko pasiekimus šeima informuojama nuolat – neoficialių pokalbių metu, kai vaikas atvedamas ar pasiimamas iš įstaigos.

28. Ugdymo(si) procesas planuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų pažangos analizės rezultatus.

29. Vaikų ugdymosi pasiekimų dokumentavimo, stebėsenos ir surinktos informacijos naudojimo procesai vykdomi laikantis visų etikos reikalavimų.

30. Gimnazijos ikimokyklinės ugdymo programos su Priešmokyklinio ugdymo programa dermę bei tęstinumą užtikrina svarbiausių ugdymo(si) principų atitiktis ir ugdymo(si) proceso kryptingumas – ugdymo(si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui(si). Siekiant nuosekliai pereiti iš vienos ugdymo programos į kitą, garantuojant kryptingą jos tęstinumą, numatomas vaikų ugdymo(si) rezultatų tęstinumas – tikslų, uždavinių, plėtojamų ugdymo(si) ir pasiekimų sričių, suderinamumas

(pačių svarbiausių gebėjimų plėtojimas ikimokykliniame ir priešmokykliniame amžiuje, palaipsniui augantis jų sudėtingumas, pereinant iš ikimokyklinio į priešmokyklinį ugdymą).

30.1. Vadovaujantis Gimnazijos ugdymo organizavimo modeliu, dauguma vaikų priešmokyklinio ugdymo programą tęsia Gimnazijoje, todėl vertinimo informacija tiesiogiai perduodama būsimiems priešmokyklinio ugdymo mokytojams, užtikrinant bendradarbiavimą bei duomenų apsaugos reikalavimų laikymąsi. Tais atvejais, kai vaikas priešmokyklinio ugdymo programą pradeda lankyti kitoje ugdymo įstaigoje, sukaupta vertinimo informacija perduodama tėvams (globėjams), kad jie galėtų ja pasidalinti su naująja ugdymo įstaiga. Toks informacijos perdavimo modelis padeda planuoti tikslingą ugdymo turinį, atliepiantį individualius vaiko poreikius, ir sudaro prielaidas sklandžiam ugdymosi tęstinumui bei sėkmingai adaptacijai naujoje aplinkoje.

SUDERINTA

Vilniaus r. Rukainių gimnazijos tarybos

2025 m. gegužės 15 d. protokolu Nr. (1.7)13-3

Vilniaus r. Rukainių gimnazijos
 ikimokyklinio ugdymo programos
 priedas

VILNIAUS R. RUKAINIŲ GIMNAZIJOS
 (skyriaus pavadinimas)

..... **UGDYMO SI PASIEKIMŲ VERTINIMO LAPAS**
 (Vaiko vardas, pavardė)

6																		
5																		
4																		
3																		
2																		
1																		
Žingsniai																		
Pasiekimų sritys	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18

Pastaba: Vaikų ugdymo(si) pažanga ir pasiekimai vertinami vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašu (Ikimokyklinio ugdymo programos gairių 1 priedas, 2023 m.)

Vertinimo data	Vaiko amžius	Spalva	Pastabos, komentarai	Mokytoja	Tėvai (globėjai)